Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 42 — ՄԱՐՏ 21/2 ԱՊՐԻԼ, 1898 — 11 ՋԻԼԳԱՏԷ 1315 — ՇԱԲԱԹ

در علیه‌ده غلطه‌ده (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ զրուցիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵՍՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գրասոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային թղթակներ կ'ընդունուի, 115 դրուշը [illegible] 110 դրուշի հաշուով:
Տեղական [illegible] բաժանորդներուն [illegible] վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՄԵՐ ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒԸ

Հիւանդանոցի օգտին համար մեր հրատարակելիք բացառիկ թիւը համակիր ընդունելութիւն կը գտնէ թէ Պոլսոյ մէջ և թէ գաւառները։

Դեր. Մելքիսեդեկ Եպիսկ. Մուրատեանց, մասնաւոր նամակ մը գրելով մեզ, կը ղրկէ 100 ղրշ. յանձնարարելով որ Ս. Յակոբի Որբանոցին և Գաղատիոյ Արամեան վարժարանին Մատենադարաններուն ղրկենք այդ բացառիկ թիւէն։

Ռոտոսթոյի մէջ Տ. Գարեգին քահանայ և Տքթ. Նէվրոզ էֆէնտի ձեռնարկած են արդէն Հիւանդանոցի համար նպաստներ հաւաքել այս բացառիկ թիւին առթիւ։

Մեր Առաքելական Գործակալ Ստեփան էֆէնտի Սափրիչեան կը ղրկէ մեզ ցանկ մը 48 նուիրատուներու՝ որոնք 745 ղրշի գումար մը ստորագրուած են արդէն, ինչպէս վերը կը տեսնուի։

Ալեքսանդրիայէն Արմենակ էֆ. Կամարական կը խնդրէ 500 ղրշի արժէքով նոյն բացառիկ թիւէն։

Մեր Ադրիանուպլոյ Թղթակից Մագսուտ էֆ. Սանտալճեան ղրկած է մեզ Ա. Ցուցակ մը նուիրատուներու զոր կը հրատարակենք վերը։

Մեր Լենկիւրիի գործակալ Ստեփան էֆ. Մխիթարեան խնդրած է մեզմէ ղրկել իրեն 10 հատ 10 ղուրշնոց թերթէն։

Անցած շաբթու հրատարակեցինք արդէն թէ Պանորմայի Թաղ. Խորհուրդը մեզմէ խնդրած է 200 հատ այս բացառիկ թիւէն։

Այս ընդհանուր համակրական ցոյցերը յուսացնել կու տան մեզ որ մեր Ծաղկազարդի թիւէն դոյանալիք հասոյթը բաւական կարեւոր դումարի մը պիտի հասնի այն Հաստատութեան օգտին՝ որ ամէնէն մօտիկն է՝ մեր սրտին։

		Ղրշ.
Գ. ՅԱՆԿ		
Ա. եւ Բ. Յանկերեան		2070
Մելքիսեդեկ Եպիսկ. Մուրատեանց		100
Տ. Տղան Վրդ. Պալեան (Կեսարիայեն)		30
Տ. Փառեն Վրդ. Կոյեցի		20
Տիկ. Ս. Քեաթիպեան		60
» Վ. Թորգոմեան		20
Թ. Տ. Բարաղամեան	Հդ. Եղբարք	40
Ցուսիկ	Հդ. Քեաթիպեան	40
Տիրան	Հդ. Եֆեցի Կիւմիւշկիրտան	30
Պիխաան	Հդ. Մելիքեան	20
Գառնիկ	» Խնտամեան	20
Համբիկ	» Խիրզեան	20
Համբիկ	» Քիւչիւկեան	20
Միհրան	» Աւագեան	20
Ոմն		20
Սարգիս	» Տանձիկեան	20
Սիմոն	» Դայսէրլեան	20
Տիր. Վահրամ	» Թորգոմեան	20
Տ. Եղնիկ Վրդ.	Գալիբճեան	10
Տիկին Պաղդիկ	Պամամեան	10
Օր. Մարի	Միւհենիսեան	10
Աչազուրկ Թադեոս	Պատուելի Կեոզլուրեան	10
Գարեգին	Հդ. Պասմաճեան	10
Կարապետ	» Մ. Ապահունի (Կեսարիայեն)	10
ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՅԱՆԿԸ		
Աճդրանիկ	Հդ. Թորիկեան	40
Հ.	» Մ.	25
Առաքել	» Զալրգեան	20
Աւետիս	» Զէրտեան	20
Գ.	» Թ.	20
Գրիգոր	» Ակօբեան	20
Խ.	» Թ.	20
Կարապետ	» Դաւիթեան	20
Ղազարոս	» Զէրեան	20
Մանուկ	» Սերեան	20
Գումար		2875

Փոխադրուած		2875
Յակոբ	» Լանգիաչեան	20
Յակոբ	» Սրվանեան	20
Յակոբ	» Զալրեան	20
Մ. Յովհաննէս	» Եղիայեան	20
Յովհաննէս	» Մուրատեան	20
Ն.	» Ա.	20
Մ. Նշան	» Թոգալրեան	20
Ոմն		20
Պետրոս	» Թէփէյեան	20
Սարգիս	» Զաղեան	20
Սէր	» Մալաքեան	20
Սեթրան	» Պաքրճեան	20
Տիգրան	» Աբանասեան	20
Տիգրան	» Փափազեան	20
Անդրանիկ	» Ասուռածատուրեան	10
Անդրանիկ	» Մերճանեան	10
Անդրանիկ	» Նազարէթեան	10
Գրիգոր	» Ց. Գիւրեան	10
Գրիգոր	» Թերզեան	10
Մ. Կարապետ	» Գարագաշեան	10
Կարապետ	» Մարտիկեան	10
Համբարձում	» Կեղբոյեան	10
Մ.	» Գ.	10
Միհրան	» Սահատէթեան	10
Միսաք	» Բարսեղեան	10
Ց.	» Բ.	10
Յակոբ	» Անուշեան	10
Յարութիւն	» Մարկոսեան	10
Յարութիւն	» Նոյտեան	10
Յովհաննէս	» Փոնջուկեան	10
Նեռսես	» Թորիկեան	10
Պետրոս	» Տօպաճեան	10
Պօղոս	» Տ. Ազարեան	10
Սիսակ	» Թերզեան	10
Սեթրան	» Գուրտեան	10
Սեթրան	» Սուլուհան	10
Տիգրան	» Սրապեան	10
Օհնիկ	» Ալիխանեան	10
ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼՍՈՅ Ա. ՅԱՆԿԸ		
Օրիորդ Յուսիկ	Ց. Սանտալճեան	10
» Սաթենիկ	Մեզբուրեան	10
Թագուհի	Հդ. Գուլումեան	10
Կարապետ	» Ց. Սարկաւագեան	10
Մագսուտ	» Սանտալճեան	10
Տէր. Ց.	» Խանճեան	10
Յարութիւն	» Ուլնեան	10
Սահակ	» Ց. Գարոնեան	10
Սեթրան	» Թադոսեան	10
Տիգրան	» Ս. Գիւշիւրեան	10
Համագումար		3495

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Միշտ դիտած եմ որ մեր մէջ ամէնէն աւելի ուշադրութիւն դրաւող խնդիրները ամէնէն կարեւորները չեն, այլ երկրորդական, միջակ. նոյն իսկ աննշան խնդիրներ են որ առաջ կ'անցնին ընդհանրապէս, ազմուկ կը յարուցանեն և հասարակութիւնը կը զբաղեցնեն, մինչդեռ միւսները անկիւն մը նետուած կը մնան սարդերուն ոստայնին տակ։ Կերեւայ թէ ճակատագիրը մեր մէջ՝ ինչպէս անհատներու, նոյնպէս հարցերու համար ալ միեւնոյն անպատառ դերութիւնը կը գործադրէ. մէկուն արժէք կու տայ միւսին բաղդ, անիրաւ չըլլալու համար անշուշտ։

Առաջիններուն կարդէն է ընթերցումի խնդիրը մեզի համար, որ թերեւս իր կարեւորութեանը պատճառաւ բաղդ ունեցած չէ բնաւ նկատողութեան առնուելու։ Ո՞վ կը հարցնէ թէ ի՞նչ կը կարդայ մեր նորահաս երիտասարդութիւնը. բայց ան կը հարցնէ մեզի թէ ի՞նչ պէտք է կարդայ իր մայրենի լեզուն մշակելու և անոր միջոցաւ զարգանալու համար։

Անոնք որ հայերէն լեզուին ծաւալման նախանձախնդիր եղած են, անոնք որ միմիայն օտար լեզուներով սնելու ծաղրելի հետեւանքները դիտած են, անշուշտ ինծի պէս չուարած պիտի մնան, երբ ծաղկահաս ուշիմ աղջիկ մը հարցնէ իրեն. «Ինչ գիրք կարդամ.» Հաւանի կարելի է երկու երեք գիրք ցոյց տալ, ուր յարգուած ըլլան լեզուի օրէնքներուն միօրինակութեան հետ զուգընթաց նիւթին բարոյական յատկութիւնները։

Եթէ մէկը ուսումնասիրութեան առարկայ ընէ իրեն մինչեւ յարդ աշխարհաբար լեզուով յօրինուած կամ թարգմանուած հատորները, տարօրինակ կերպով անակնկալ երեւոյթի մը հանդիպ պիտի գտնուի. մէկուն մէջ գործադրուած լեզուական օրէնքները բնաւ միւսին չեն համապատասխաներ. քառս մը, դոհ ու բոհը լեզուական անհեթեթ ձեւերու, որոնք դլխուս պտոյտ կը պատճառեն ընթերցողին։

Եւ չենք չնորհք դիրքերու այս սուվին մէջ, երբ ընթերցումի կարօտ երիտասարդութիւնը կ'երթայ օտար լեզուներու մէջ որոնել իր մտքին յագուրդը, յանցանքը իրը չէ անշուշտ, թէպէտ անոր հետեւանքը եղող վնասները ինքը կը կրէ։

Այս վնասներէն մէկն է բնական ցրտութիւն մը լրենի լեզուին նկատմամբ, որ կ'օտարանայ իրեն, որովհետեւ լեզուն այն հաղուագիւտ բաներուն կարդէն է, որոնց սովորութենէն մարդ չի ձանձրանար, այլ որքան սովվի այնքան կը սիրէ, և ունակութեամբ կը կապուի անոնց։ Բայց ինչպէ՞ս սիրել այն լեզուն, որուն յատկութիւնները անծանօթ են իրեն, և որ կը մնայ իրեն համար լոկ առանձին պէտքերու լեզուն, տափակ բոլոր նիւթական բաներու պէս, և ազքատ անոնց նման։

Գանի՛ քանի՛ անգամ լսած եմ ֆրանսերէն նուրբ հատուածի մը ընթերցումին առթիւ թէ կարելի չէ նոյնութեամբ հայերէնի դարձնել զայն, և չեմ՝ զարմացած այս տգիտութեան վրայ, որովհետեւ մեր լեզուին բոլոր նրբութիւնները, բոլոր գունագեղ և ներդաշնակ դարձուածքներն ու պաղղուն բառերը Հ. Հիւրմիւզի և Հ. Արսէնի գիրքերէն դուրս ելած չեն։ Այնքան դեղեցիկ բացատրութիւններ, այնքան չքնաղ ու եզական բառեր ունինք՝ ամէն լեզուի ամէն ժամանակի գաղափարները բացատրելու յարմար, և չենք գիտեր զանոնք, ու անոնց տեղ ֆրանսերէն կամ անգլերէն կը գործածենք շատ անգամ, բնաւ առիթ չփախցնելով պզտիկ արհամարհօտ շեշտով մը կրկնելու. «Հայերէնը անհամ լեզու է. չիք չէ։»

Ժողովրդին պարտքը չէ անտարակոյս երթալ իր լեզուին գանձերը փնտռել Վիեննայի կամ Վենետիկի գրադարաններուն մէջ. մեր դրագէտներուն և ուսուցիչներուն կ'ինայ զանոնք քաղել, ժողվել և բերել դնել այնպիսի գիրքերու մէջ, որոնք մատչելի ըլլան դասարակութեան և խնդավառեն մատաղաշ միտքերը։ Գեղեցիկ լեզու մը միշտ նշանն է քաղաքակրթութեան, և ամէն երկրի մէջ կրթուած, զարգացած դասակարգի մարդիկ մաքուր և ազնուական լեզուով մը կը խօսին։ Խօսքը մարդն է, խօսիլը սակայն դպրոցներու մէջ չէ որ կը սորվուի, ոչ ալ տուներու մէջ. խօսակցութեան արուեստին մեծ վարպետները գիրքերն են։ Անոնց մէջ է որ միտքը իր ծալքը կ'առնէ. անոնց մէջ է որ հոգին ձկտումները կը մարմնանան. անոնք են միայնակ ժամերու մտերիմները, անոնք են որ կը պատասխանեն սրտին ամէնէն գաղտնի փոփոխութիւններուն, երբ ըղձանքով կամ թախծութեամբ լեցուն հոգին խորհրդակցութիւն մը կը փնտռէ այդ լուին պերճախօսութեան աշխարհին մէջ։

Մեր գաւակներուն ընկերները կ'ընտրենք, բայց գիրքերը, երբե՛ք կը թողունք որ անոնք բարքով վարքով մեզի օտար վէպի ընթերցումներ ընեն անխտիր, կը թողունք որ անոնց երազանքը պտուտկի անծանօթ եւ լերկ դաշտերու մէջ, որ մերը չէ, սաւառնի նիւթական բարձրագոյն պերճանքներու ամպերուն մէջ, որ բան դգուշանք է մեր միջավայրին ու կեանքին համար, և արդիւնքին վրայ միայն կը ցաւինք։

Ես երբեք համամիտ չեմ անոնց որ կ'ուզեն իրենց զաւակը եւրոպաքաշ լրերու միայն ընտելացնել, խոստակել անոր մէջ հոգիին ազնիւ թափը, միշտ վար, դէպի վար մղել զինքը իր կոչումէն, այնչափ որ իր աչքերը լոկ նիւթականին մէջ կապուին մնան։ Ես կ'ուզեմ որ մեր երիտասարդութեան բարոյական մակարդակը բարձրանայ և ազնուանայ հետզհետէ։ Թո՛ղ աշխարհի վրայ հաղուագիւտ առաքինութիւններ երագեն, թո՛ղ զանոնք փնտռեն, զանոնք սիրեն, և եթէ չգտնեն իսկ, թո՛ղ ստեղծեն զանոնք։ Բարոյական բարձրութիւնները եթէ մարդը երջանիկ չեն ըներ, գոնէ զայն վեր կը պահեն գծածութիւններէ, որոնք կը վիճան մեր արդի ընկերութեան մէջ։ Զարիք արտադրող տարրը մեր մէջ նիւթին սիրահարներն են, անոնք՝ որ եթէ օր մը իյնան, զիրենք բռնելու համար բարոյական ուժ չունին և չեն կրնար վերականգնիլ։

Մեր նոր սերունդը պէտք ունի այնպիսի գիրքերու որոնք բարոյապէս կազդուրեն զինքը կեանքի դժնդակ պայքարներու դէմ, ներշնչեն իրեն պարտքի սերը, և խանդավառեն զայն ամէն ազնիւ և դեղեցիկ գործերու համար, փոխանակ անամէջ վէպերով որոնելու զինքը։

Այս տեսակ գիրքեր հեղինակելու կարող քիչերը ունինք անշուշտ, բայց թարգմանողներ չա՞ռ, որոնք եթէ մաքուր ու միօրինակ աչխարհաբարով մը, ֆրանսերէնէ կամ մանաւանդ անգլերէնէ այդ տեսակ բարոյացուցիչ երկերը թարգմանելով յարմարցնեն մեր միջավայրին. ոչ միայն պիտի նպաստեն դեռահաս մանուկներու դաստիարակութեան գործին, այլ և պիտի ծառայեն հայերէն ընթերցանութեան սէրը՝ ամէն դասակարգերու մէջ, որոնք կ'արհամարհեն զայն, զիրենք յանկուցանող ընտիր գիրքերու չգոյութեան պատճառաւ։

ՍԻՊԻԼ

ԿՈՒԱԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԴԱՒԱՌԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Գիտութիւնը այսօր հաստատած է որ, անհատականութիւնը զարգացած է այն երկիրներուն մէջ, ուր կուսակցական ոգի չատ կայ, կամ այն ժողովուրդը, որուն մէջ կուսակցութիւններ չատ կան, անհատական զարգացած հասարակութիւն մը կը ներկայացնէ։ Գիտութեան այս զարաւոր փաստը գովե՞ստ մընէ թէ պարսաւ։ Տանենք։

Կուսակցական ոգին առաջդիմութեան համար մղիչ ամենահարկաւոր ոյժ մընէ գիտական տեսակէտով, պայմանաւ սակայն որ այդ ոգիին շարժուղները առաջնորդուին այն վեհ մտքերէ, որոնց մէջ տիրող գաղափարը քաղաքին կամ ամբողջ հասարակութեան շահը ըլլայ։

Մեր խօսքը մասնաւորելով գաւառային քաղաքներու մէջ տիրող կուսակցական ոգիին վրայ, կը տեսնենք որ հոն հագիւ հաղ ծնունդ առած է կուսակցական ոգիին այս կերպ ըմբռնումը։ Իսկ առ հասարակ կուսակցութիւններ կը կազմուին եկեղեցիին, վանքին, դպրոցին եւ թաղերուն միջեւ կեցած այնպիսի խնդիրներու շուրջը, որոնց մէջ կուսակցութեան գլուխ անցնողները խնդիրը ձեւք կ'առնեն բոլորովին անձնական տեսակէտով։ Այսպէս կրնայ ըլլալ որ քաղաքի մը մէջ, այսինքն եկեղեցիին և դպրոցին շահերուն պաշտպանութիւնը ստանձնած է Բ. ազան, կրնայ ըլլալ որ այս մարդը եկեղեցիի ատակին ոչ կայօտ ըլլայ, ո՛չ ալ աչք ունենայ, բայց որովհետեւ բոլոր գործերը իր հասկցած եղանակովը պիտի վարէ, զանոնք կը յանձնէ իր մարդոց, այսինքն անոնց՝ որ նիւթապէս իրմէ կախում ունին, հետեւաբար որ և է անհատականութենէ զուրկ են։ Սակայն թաղին մէջ կայ ուրիշ մաս մը որ նիւթապէս որ և է կախում չունի պաշտպան ազային։ Այս մասը կը դիտէ և կը քննդատէ։ Ամէն թաղեցի որ չափահաս կ'ըլլայ, օրինակ առնելով իրմէ մեծերէն, կամաց կամաց կը խորհի թէ ինքը իրաւունք ունի եկեղեցիին ու դպրոցին գործերուն խառնուելու։ Բայց ամէն թաղեցի ներգործող խումբի մը կազմուած չէ հարեւանցնոց մեծ մասը տարուսան հոգերով ծանրացած, չի կրնար ինքնուրոյն դեր մը ստանձնել թաղի գործերուն մէջ, իսկ փոքրամասնութիւն մը, որ ազնիւ կամ զէշ, զարաւոր նկարագիր մը ունենալ կը թուի, միշտ առաջ կ'անցնի եւ ինքզինքը լսելի կ'ընէ այդ կարգի գործերու կարգադրութեանը մէջ։

Սակայն՝ եկեղեցիին ու դպրոցին շահերը իր պաշտպանութեանը տակ առնող անձը, տեսակ մը աբեհամարհանքով կը վերաբերուի դէպի այդ քննդատութիւնները, որ տեղի կ'ունենան ընտանեկան խօսակցութեանց՝ չուկայի և եկեղեցիի բակին մէջ։ Նախ վէճ մընէ որ ատոնց նարար հակառակութեան կը փոխուի։ Այն ատեն կարծիքները կ'որոշուին. պաշտպան անձը իր հետեւորդներով կը ներկայացնէ աթոռոյն, իսկ քննադատող անձը՝ իրենցներով կը կազմէ ձախակողմեան կամ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը։

Վէճեր կան որ ամենաշնչին խնդիրներու շուրջը կը դառնան, կուսակցութիւններ կան որ բոլորովին անհատական կերպարանք կ'առնեն։ Եթէ համակրող ու պաշտպանի մը մը ասոնց ներկայացուցչայ, յանախ արդահատանքի ծիծաղով մը կը ստորագծէ անոնց ունայնութիւնը։

Ես անօգուտ մեղադրանքներով չեմ յարձակիր նոյն իսկ այս ունայնամիտ կուսակցութեանց վրայ. ինծի համար ժողովրդի մը հոգերանութեան համար ուսումնասիրելիք կարեւոր տարրեր կան անոնց մէջ։ Այս պզտիկ կուսակցութիւնները որ յանախ կը մեծնան եկեղեցիին ու դպրոցին, երբեմն ալ առաջնորդարանի խնդիրներուն շուրջը, կը ցուցնեն հասատելու որ գաղափարային ըլլալ զուրկ են դեռ։

Օրինակի համար եթէ տիրող գաղափարը սա է որ «եկեղեցիին հասոյթները պէտք է ամբողջովին գործածուին զրաղոցին առաջնորդութեանը և ամենեւին չյատկացուին զանազան շինքեր կառուցանելու կամ տոկոսի տրուելու» ըսել է թէ երկու կուսակցութիւնները այս պարբերութեան մէջ զտնուող երկու գաղափարներուն շուրջը խմբուած են։ Եթէ երկուքն ալ ներկայացնեն իրենց փաստերը, պիտի տեսնէք որ տալի կամ նեազ իրաւունք ունին։ Բայց գործը տրամաբանութեան և կանոնաւոր վիճաբանութեան սահմանին մէջ չի մնար. մէկ կողմէ արհամարհանք կայ, միւս կողմէ հակառակութեան և ատելութեան ոգի։ Թաղին մէջ միշտ գոյութիւն ունի պզտիկ մասմը, մէկ երկու անհատ, որ հասարակութեան կարծիքը կ'արհամարհէ։ Եթէ փոխուի այն, իրեն կը յայտնուէ ուրիշ մը, որ քիչ ատենէն մեւեւնոյն ընթացքը կը բռնէ։ Եթէ ուսումնասիրող մը երեւոյթներէն խարուելու չափ տկարամիտ չէ, շատ անգամ կը նկատէ որ կուսակցութեան մը գլուխ անցնող անձը, անհատական շահեր ունի ապահովելու. տեսակ մը խաչագող է այդ անձը որ իր պաշտպանած դատին իրրեւ շարժառիթ կը ներկայացնէ թաղին կամ քաղաքին հասարակութեան շահը։ Ժողովուրդը ուշ կամ կանուխ կը հասկնայ որ այս կարգի մարդիկ դիմակաւոր են. բայց մինչեւ իր ըմբռնելը՝ արդէն եկեղեցիին ու դպրոցին շահերը կրնան մեծապէս վնասուիլ։ Շատ անգամ կուսակցութիւնը ներկայացնող բարեմիտ հաճի աղա մը, եթէ լաւ զործածուի, շատ օգտակար տրամադրութիւններ կը ցուցնէ, մինչդեռ իր հակառակորդը յանախ մակաբոյծ մընէ հանրային կեանքին մէջ։

Մէկ յօդուածով կարելի չէ զաւառային քաղաքներու մէջ կազմուած կուսակցութիւններուն բոլոր երեւոյթները պարզել. բարդ խնդիր մընէ այդ։ Բայց այդ կուսակցութեանց կազմուելուն պատճառները մենք կը ցուցնենք բոլորովին տարբեր եղանակով մը։

Մինչեւ հիմա այս կուսակցութեանց վրայ խօսող բոլոր գրողները յայտարարած են թէ մեւեւնոյն քաղաքին մէջ մէկ աւելի եկեղեցի, մէկ աւելի դպրոց, մէկ աւելի վանք գտնուելուն պատճառաւն է որ այս անտեղի կուսակցութիւնները կը կազմուին։ Այս յայտարարութիւնը սխալ է, կամ աւելի ճիշդը՝ չբաւական ճշմարտութիւն մընէ այն։

Բուն պատճառը այն է որ մեր ժողովուրդը զարգացած անհատականութիւն ունի, և փնտռելու, կուսակցութիւններ կազմելու տրամադիր է։ Երբ շարժառիթը կը ներկայանայ, արդէն գոյութիւն ունեցող տրամադրութիւնը երեւան կու գայ։ Եթէ մեւեւնոյն քաղաքը մէկ դպրոց, մէկ եկեղեցի ունենար, այն ատեն կուսակցութեան բազմաձիւթ շարժառիթներէն չատերը կը պակսէին, բայց կուսակցական ոգին միշտ կայ և երբեւն կու գայ եկեղեցիի ու դպրոցի այն խնդիրներուն մէջ, որ կրնան ներկայանալ իրրեւ շարժառիթ։

Սակայն պէտք է ըսել որ մեր ժողովրդի անհատականութիւնը գիտակցութեան ներքին ուժով մը զարգացած չէ։ Այս զարգացումը դարերէ ի վեր գոյութիւն ունի մեր մէջ և կը դառնայ բոլորովին անձնական խնդիրներու շուրջ. այսինքն անհատականութիւնը մեր դէմ զարգացած է ընելով, պէտք է հասկնալ այն դիմադրութիւնը, զոր կ'ընէ իւրաքանչիւր անհատ, իր անձին և իր անհատական շահերուն ապահովութեանը համար։ Եթէ մարդ մը իր թաղին ու եկեղեցիին գործերուն խառնուելով լոկ փառասիրական ձգտումներ կը ցուցնէ, միթէ այդ ալ անձնական շահ մը չ'ապահովցներ իրեն։

Ահա թէ ինչո՞ւ համար քիչ մը վերը ըսի թէ մեր ցաւի՛ հաստատելու որ մեր մէջ կուսակցութիւնները գաղափարային ըլլալ զուրկ են մեծ մասով։

Երբ կուսակցութիւն մը հիմնուած է գաղափարի վրայ և այդ գաղափարը, հա՛րկաւ, քաղաքին հասարակութեան ընդհանուր շահն է, նախ անձնական ոգեր չեն մտներ կուսակցութեան գաղափարին մէջ։ Երկրորդ՝ ամէն մարդ կը յարգէ իր հակառակորդին անձնական արժանապատուութիւնը, երրորդ՝ կարելի է գաղափարով իրարու հակառակորդ մնալ և անձնապէս բարեկամ. չորրորդ՝ գործի գլուխ զտնուողներուն դէմ նիւթական և գծած դժուարութիւններ չեն հանդիպիր. այլ հարերութեամբ կը սպասուի որ ժողովրդի ընդհանուր կարծիքը ինքզինքը գրնեղատող կողմին նպաստաւոր ըլլայ և այն ատեն գործերը ինքնաբերաբար իրենց յանձնուին։ Վերջապէս երբ հակառակորդ կուսակցութեան մէկ կարգադրութիւնը օգտակար ու չահաւոր է, քննադատողները կրնան ծափահարել զայն, առանց արատ մը բերելու իրենց կուսակցական ոգիին։

Մեր մէջ սկսած են այսպէս ըմբռնել կուսակցութեան գաղափարները. պատասխանեցէք իմ այս հարցումիս, և ես պիտի ըսեմ ձեզի թէ, անհատականութեան զարգացումը գովե՞ստ մընէ թէ պարսաւ՝ մեր հասարակութեան համար։

Գ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ.

ԱՂՈՒԻՍԱԳԻՐՔ

Հայ ժողովուրդը որչափ հին ատեն խանդավառ կերպով սիրած է հետաքրքրական և հրաշալի ամէն բան, նոյնչափ սիրած է զուարճալին ալ։ Ադուսագիրքն է զուարճացնող մատեան մը, թէեւ անպակաս են նաև անոր մէջ հետաքրքրականն ու հրաշալին։ Ադուսագիրքը հաւաքածոյ մընէ առակներու և վէպիկներու, որոնք 164 հատ են հին տպագրութեանց մէջ և 166 հատ 1827ի տպագրութեան մէջ։ Այդ առակներն և վէպիկներն 53ը ինքնագիւտ են, 24ը Վարդան առակագրի հարազատ առակներն, 70ը Վարդանի վերագրուածներն։ 9ը Վարդանի եղբորեն փոխ առածներն, 2ը Եղբորեն, 1ը Ոդիմպիան և 5ը Մխիթար Գօշն։

Ադուսագրքին հեղինակը կամ հեղինակները անծանօթ են։ Երկրորդ տպագրութեան մէջ յաւելուած է Երեմիա վարդապետ Արեւելցի, իրը հեղինակ, որ ընդօրինակող մը գուցէ եղած ըլլայ, քանի որ առաջին տպագրութեան և անտիպ ձեռագիրներու մէջ չի կայ այդ անունը։

Ադուսագիրքը շատ անգամ տպագրուած է։ ամէնէն հին տպագրութիւնը տարեկից է գրեթէ Ռ-ըբ-ռ-ի։

Նախ սա գիտնալ պէտք է թէ Ադուսագրքին մէջ կան ամէն տեսակ առակներ և վէպիկներ՝ որոնց մէջ չատ անգամ սուրբ բարոյականութիւնը ու բաց անբարոյականութիւնը գրեթէ հաւասար ամրոնուն։ Առակները և վէպիկները կէս աշխարհաբար կէս գրաբար գրուած են։

Ահա նմոյշ մը գրաբարախառն աշխարհաբարով գրուած առակի մը, որ ըստ իմատին չա՛տ բարոյախօս է։ «Ասի յառակաց... (այս առակներու սկզբնաւորութեան ձեւ մընէ է։) հարուստի մը որդին մեռաւ և բերին զնայն ի վերայ՝ սպասաւորք խաչին, և յարեաւ որդի, զի էին սպասաւորք այնքիկ ընտիրք։

«Եւ եղեւ զի այլ հարուստի որդի մեռաւ և բերին զայնոյ խաչն ի վերայ և ոչ յարեաւ։ Եւ աղաղակէր հայր մանկանն և ասէր. «Խաչ՝ այն խաչն է և Աստուած՝ այն Աստուածն է, զիա՞րդ ոչ յարեաւ մեռեալս։ Եւ Հրեշտակ երեւեալ ասաց. «Խաչ՝ այն խաչ է, Աստուած այն Աստուած է, բեր զայն աչն, որ՝ բռնէ զայս խաչս։»

«Ցուցանել առակս... այս ալ առակի վերջաւորութեան ձեւ մընէ է։

Ադուսագրքին կը նշանակէ նաեւ կրօնաւորներու տգիտութեան չափը, սա առակը ապացոյց բերելով. «Վարդապետ քարոզ տայր ժողովրդեան և բանն բերաւ այն սնդն, որ պիտի ասէր թէ Քրիստոս հինգ հացիւ ութ հազար մարդ կշտացոյց յանապատին. սխալեցաւ և ասաց թէ Քրիստոս ութ հազար հացիւ՝ հինգ քաղցած մարդ կշտացոյց։

«Յայն ժամանակն ոմանք տեղեակ անձինք, որ անդ նստեալ էին և այս քարոզն

զին ականջ դնէին, սկսան ծիծաղել և մինն ի նոցանէ համարձակեցաւ և ասաց. «Հայր Սուրբ, չա՞տ զարմանալի բան. ազէկ որ այդ մարդիկ չի ճանչեցան»։ Ցայնժամ ասէ տվէտ քարոզիչն. «Այ որդեակ, ահա այս է զարմանալի հրաշքն, որ այս մարդիկն չատ կերան և Քրիստոսի մեծ զորութեամբ չի ճանչեցան»։

Աղուխաագրքի մէջ կան առակներ կամ վէպիկներ ալ, որոնց նմանները, քիչ ու չատ բարեփոխութեամբ կը գտնուին յետին դարերու մէջ հրատարակուած Բոքաչիոյ, Լաֆոնթէնի և Նարլատին խոշայի առակաղիրքերուն և վէպիկներուն մէջ ալ։ Ահա օրինակ մը. «Մնապարծ խոշայի մի յաւուր միւսմ նստեալ ի պանդոկ մի ի մանչիս և ասաց. «այնպէս մեծ և անճոռնի քաղամ (¹) մի բուսեալ կայ ի մեր երկիր, որ հարիւրաւոր անձինք կարեն նստել ընդ հովանեաւ նորա»։

«Ցայն ժամանակն ասէ ցնա Մշեցի ոմն, «Յերկիրն մեր ի վանքն Սուրբ կաղապտի այնպէս մեծ և ահագին խոշկին (²) մի կայ, որ զայս պանդոկն կարէ առնուլ ի մէջ իւր»։

«Ցայնժամ ասաց ցնա Խոշացին. «ա՛վ մարդ, զինչ ասես. չինովի է այդ խօսքդ. ինչ բանի կը պէտք այդպիսի մեծ խոշկին. ընդէ՞ր չինուած է այդ»։

«Պատասխանի ետ Մշեցին և ասէ. «զան այն չենեալ են զայս խոշկինն զի քո մեծ քաղամն եփեսցէն ի մէջ նորա»։

«Աղուխաագրքին բաղդատական ուսումնասիրութիւնը պատրաստուած է ռուս բրօֆիսէօր Ն. Մառի կողմէն, բայց դեռ հրատարակուած չէ։

ՆԱՀԱՊԵՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ շաբաթ օր Պ. Բասքալ Կռուսէ ֆրանսական խորհրդարանին մէջ Պ. Հանոթոյի հարցապնդումի ուղղեց ֆրանսայի արտաքին աշխարհավարութեան վրայ։ Բանիւոյթը տարի առաջուան արտաքին գործոց նախարար Պ. Կռուսէ կծու դիտողութիւններով սկսաւ։ Ներկայ կառավարութիւնը, ըսաւ, առաջիկայ ընդհանուր ընտրութեանց ատեն մեծամասնութիւն մը վաստկելու համար ընտրողներուն աչքին փոշի կը ցանէ հիւսիսային նաւատորմիղը շարժման մէջ դնելով։ Քաղաքական, ոչ թէ նաւային մեքենայութիւն մըն է այդ։ Կրնայ ըլլալ նաեւ որ ներկայ կղերամիտ կառավարութիւնը մտադրած ըլլայ օգնել Սպանիոյ թագուհիին, եթէ պատերազմ ծագի իր և Միացեալ Նահանգաց միջեւ։

Դալով արտաքին քաղաքականութեան, յայտնի է թէ, շարունակեց Պ. Կռուսէ, Ֆրանսա աննշան դեր մը ունէր եւրոպական ներդաշնակութեան մէջ։ Յետոյ Պ. Կռուսէ սաստիկ կերպով յարձակում ըրաւ Նիկէրի անգլիական ընկերութեան վրայ։ Փոխանակ միջազգային Ցանձնաժողովի մը մէջ խնդիրը քննելու, կառավարութիւնը պարտաւոր էր այդ ընկերութեան արարքը մամուլին միջոցաւ քաղաքակիրթ աշխարհին բարկութեան մատնել։ Եթէ այս ընթացքին հետեւէր Ֆրանսա, Անգլիա՝ որ ինչ որ ալ ըսուի՝ բոլորովին զուրկ չէ արդարութեան զգացումէն, պիտի ջնջէր այդ ընկերութիւնը։

Պ. Բասքալ Կռուսէ յետոյ անցաւ Զինաստանի, և յայտնեց թէ, մինչդեռ Ռուսիա, Գերմանիա և Անգլիա չինական կայսրութիւնը պատեր պաշարեր են իրենց անձնական շահերուն համար, Ֆրանսա իր ձեռքերը կախեր մնացեր է Ռուսիոյ հանդէպ ունեցած ստորկութեամբը։ Պ. Կռուսէ ջերմագին կերպով կը ծափահարուէր ծայրայեղ ձախակողմի փոքրիկ խմբակէն. բայց մեծամասնութիւնը՝ թէեւ երբեմն կ'ընդմիջէր զինքը հեգնական ակնարկութիւններով՝ համբերութեամբ մտիկ կ'ընէր անոր։

Պ. Կռուսէի յայտնեց Պ. Կապրիվի Պառոն՝ որ գանգատեցաւ թէ կառավարութիւնը արտաքին գործերու մասին տեղեկութիւն չի տար խորհրդարանին և թէ աշխարհի մէջ անցած դարձածները խմանալու համար՝ պէտք է անպատճառ անգլիական և գերմանական օրաթերթերը կարդալ։ Մեր կառավարութեան ընթացքը անդոյն, վարանոտ և անկապակից է, ըսաւ։ Երկարօրէն քննադատեց Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը Սէրիկի, Զինաստանի, Ռուսպայի, Կրետէի և Եգիպտոսի մէջ։

Պ. Հանոթօ նախ բողոքեց սա՝ ամբաստանութեան դէմ թէ կառավարութիւնը խորհրդարանէն գաղտնի կը պահէ իր արտաքին քաղաքականութիւնը։ Ուրիշ ոեէ կառավարութիւն խորհրդարանին հաղորդած չէ այնքան դեղին Տետրակներ և պաշտօնական բանակցութիւններ։ Ցունաստանի դալով, ըսաւ, մեր կառավարութիւնը յաջողեցաւ համաձայնութիւն մը գոյացնել պատերազմական տուգանքի դրամը գանելու համար։ Կրետէ հետզհետէ կը վարժուի իր բացառիկ կազմակերպութեան՝ Դերիչեան Պետութեան հովանաւորութեան տակ։ Դալով Եգիպտոսի, կառավարութիւնը կը ջանայ Ֆրանսայի պաշտօնեաները իրենց պաշտօնին մէջ պահել։ Խառն Դատարաններու խնդրին մէջ ալ, Ֆրանսա իր իրաւունքը պիտի պահէ, ինչպէս որ վերապահումներ ըրած ենք Խտիվիե շոգենաւային ընկերութեան փոխանցման համար։ Իսկ հիւսիսային նաւատորմին շարժման մէջ դրուիլը, ամէն տարիներու սովորութիւնն է այն։ Ասկէց զատ բոլոր պետութեանց հետ Ֆրանսայի յարաբերութիւնները լաւ և բարեկամական են։ Թէեւ Ավրիկէի մէջ Անգլիոյ հետ կարգադրելիք վաւուկ խնդիր մը կայ, բայց այն ալ կը քննուի խոհեմութեամբ և հաշտարար ոգիով։ Դալով Զինաստանի, տարակոյս չի կայ թէ անոր ամբողջութեան ոեէ վնասը աղէտներու պատճառ կրնայ ըլլալ։ Ֆրանսա հին վիճակին փոփոխութեան գործին մէջ նախաձեռնութիւն չուզեր ունենալ։ Բայց մեր դաշնադրութեանց ուժով Զինաստանէն պահանջեցինք նմանօրինակ առաւելութիւններ՝ ապահովելու համար մեր հնդկա-չինական ստացուածները։ Բէքինի և Բարիզի մէջ բանակցութիւնները կը շարունակուին, որոնցմէ վերջնական արդիւնքներ կրնան սպասուիլ։ Բայց ինչ որ օտար պետութիւնները չահնցան, չատ կը խոշորցնէք, մինչդեռ Ֆրանսայի ձեռք ձգածները լոկ պատառներ կը նկատէք։ Դալով Ռուսպայի, Ֆրանսա իր հպատակներուն համար սպանիական կառավարութենէն ճնշասի հատուցում պահանջած է։ Ամբողջ աշխարհ յուզմամբ և անձկութեամբ կը դիտէ այդ կղզիին մէջ պարզուող կռիւներուն տեսարանը։ Ամբողջ աշխարհ կը վախքի որ անոնք վերջ մը գտնեն։ Ամէն օր ճնաուած չահերը ընդլին տխուր տարրերը կ'աւելցնեն։ Խորհրդարանը դիտէ թէ Ֆրանսա ցեղային մերձաւորութեամբ, վճռառակութեան և հաղորդակցութեան անա ընդհատ կապերով, դիւցազնական ժողովրդի մը ազգակցութենէն ներշնչուած յարգանքով մը Սպանիոյ միացած ենք։ Միւս կողմէ եռանդով և խանդավառութեամբ լեցուն մեծ հանրապետութիւնը մեզի սիրելի է։ Ուրեմն այս պարագային մէջ Ֆրանսայի պարտքն է հակցնել երկու պետութեանց թէ արիւնռուշտ և ահաւոր պատերազմի մը գաղափարը պէտք է մեկ կողմ թողուլ։ Եթէ երկու կողմերը հասարակաց հաւանութեամբ մը փափաքին որ վստահելի և անկողմնակալ բարեկամներ հաշտարար կարգադրութեան մը բերեն այսքան ծանր խնդիր մը, Ֆրանսական կառավարութեան բարի կամքը և յօժարութիւնը այդ մասին չպիտի պակսին բնաւ։

Նախարարական յայտարարութիւնը ողջունուեցաւ ժողովին մեծամասնութեան կողմէ, և վստահութեան քուէ տրուեցաւ 111ի դէմ 300 ձայնով, ինչպէս արդէն հեռագիրը լսացուց։

ՀԱԿԱՀԷՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ Պ. ՄԱՔՍ ՐԻԹԻՍ.—Արճերէն կը հեռագրեն մարտ 28 թիւով. Երէկ հանդարտ էր քաղաքին վիճակը։ Բազմաթիւ պահնորդներ, հետեւակ և ձիաւոր, քաղաքին շրջանը կընէին ամէն կողմէն։ Իրիկուան ժամը վեցին ատենները երիտասարդներու խումբ մը յանկարծ Պալ-Ազուն փողոցը մտնելով գոչեց. «Անկին հրեայք։ Զինուորները խլոյն ցրուեցին զանոնք։ Ժամը եօթնին Պալ-էլ Օէֆ հարթավայրին վրայ հակահրէական ամբոխը ոտքի, դաւաղանի և բռունցքի հարուածներով չարաչար գանակոծեց Մոսթթի անուն հրեայ գործաւոր մը։ Խեղճը հազիւ ինքզինքը մահուանէ ազատեց ծանր վիրքեր առնելով։ Իրիկուան դէմ գրգռումը պիտի սաստկանար, երբ անձրեւը սկսաւ տեղալ և հանդարտութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Այսօր ինչպէս երէկ, զինուորները քաղաքին մինչեւ մէկ ժամ հեռու զանազան թաղերու մէջ համախմբուած են, և պահնորդները մինչեւ ըլլա զէնքի վրայ էին։ Չլսուց տարածուած ըլլալով թէ ցուցարարները պիտի փորձէին Մաքս Ռէյիքը բանտէն դուրս հանել, խիստ միջոցներ ձեռք առնուած էին քաղաքային բանտը պահպանելու համար։ Ասկէց զատ զինուորները չպիտի մի ձեւացուցած էին բանտին չարչը։

Ակերիական և Թունուզեան օրագրողներուն Ընկերութիւնը ազատեց Ակերիոյ կուսակալ Պ. Լէյրինն՝ որ նոյն Ընկերութեան կուսակալ նախագահն է, խնդրել դատական գործոց նախարարէն որ 5000 ֆր.ի երաշխաւորութիւն մը առնուելով ազատ արձակուի Պ. Ռէյիքը։ Պ. Լէյրին այդ դիմումը բրած չըլլալով, ընկերութիւնը որոշեց միաձայնութեամբ թէ՝ «Պ. Լէյրին ընկերական հաւերաչխութեան մէջ թերուցած ըլլալով, կ'արժէ որ ընկերութեան պատուակալ նախագահի տիրոջը իրմէ վերցուի», և գրեցին Պ. Լէյրինի թէ իրենց արժանապատուութիւնը և հաւերաչխութեան պարտաւորութիւնը չէին ներեր որ ներկայ գտնուին կուսակալին պաղատելի մէջ կատարելիք ընդունելութեան, որուն հրաւիրուած էին։

Վիգիէ ալէքսիէն թերթը կը բողոքէ ընկերութեան դիւանին այդ որոշման դէմ։ Դիւանը, կ'ըսէ, իրաւունք չունի առանց անդամներուն ներկայութեան այդ տեսակ որոշում մը տալու և կը յորդորէ որ շաբաթաւոր օրաթերթերը բողոքին դիւանին դէմ։

Նոյն ընկերութիւնը Մարտ 29ին հեռագրեց Բարիզի հանրապետական օրագրողներուն ընկերութեան, խնդրելու համար որ միջամտի ի նպաստ Պ. Մաքս Ռէյիքի։

Միեւնոյն թուականով կը հեռագրեն Թունուզէն. «Երկու օրէ ի վեր արաբները գաղտնի կերպով կը ջանան խռովութիւններ յարուցանել Թունուզի հրեաներուն դէմ։ Աշուր փողոցին մէջ անցեալ շաբաթ օր քարերով իրարու վրայ յարձակեցան։ Կիրակի արաբները սկսան հրեաները հալածել գրեթէ բոլոր քաղքին մէջ։ Ոստիկանութիւնը ջանայ արաբները իրենց թաղերը քշել։ Երկու հրէական մեբերանոցներ աւարի տրուեցան, անհատական գողութիւններ գործուեցան, և քանի մը հրեաներ թեթեւ կերպով վիրաւորուեցան։ Բայց հետզհետէ գրգռումը կ'աւելնայ մանաւանդ արաբներուն ստորին խաւերուն մէջ։ Թանկ թղթակիցը կ'ըսէ թէ աշքովս տեսայ, այս առաւօտ բռնի համբիվիի կայարանին մէջ արաբ բեռնակիրներ երկու հրեայի վրայ յարձակեցան, և խումբ մը արաբներ նախատեցին հրեայ ծնողները որ իրենց զաւակները զպրոց կը տանէին։ Ոստիկանութիւնը աշխուրջ հսկողութիւն կ'ընէ. խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են, և դատարանները անընդհատ կը գործեն։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԾԱՑՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.—Անգլիական մամուլին ջիղերը թունդ ելած են, ինչպէս արդէն գիտնք, Զինաստանի և Ռուսիոյ համաձայնութեան վրայ։ Տէյլի Թէլէկրաֆ կը կարծէ գիտնալ թէ Բէքինի անգլիական դեսպան սըր Բիրտ Մաքտոնալտ խորհուրդ տուած կը չինական կառավարութեան Բորթ Արթուրի Ռուսիոյ տրուիլը մերժել։ Այդ խորհրդին հետեւող չեղաւ, վասն զի Լի-Հունկ-Զանկ հասկցուց թէ իր կառավարութիւնը կարող չէր դիմադրել Ռուսիոյ Բորթ Արթուրի համար, ինչպէս Գերմանիոյ՝ Քիաո-Զէուի համար։

Հունկ-Քոնկէն կը հեռագրուի թէ «Պարֆիլօր, Սէնթիւրիոն, Իմպրեսէլիթի, Բէնպօ, Թիյմ, Հուայթինկ, Հարթ և Հանտի» մարտանաւերը անցեալ շաբաթ օր մեկնեցան փութով վեց ամսուան պաշար առնելով։ Հունկ-Քոնկի առջեւ պիտի մնայ միայն Էպիկոբ, որուն ի մօտոյ պիտի միանայ Վէգեմորէլը», որ Բորթ-Սայիտի առջեւ հիմա կը նորոգուի։

Թայմզ ընդհանուր կացութեան վրայ հետեւեալ խորհրդածութիւնը կ'ընէ. «Տակուին բաւական ծանր կ'երեւայ։ Ավրիկէի մէջ Ֆրանսա չի կարծուիր որ հրաժարի իր յաւակնոտ պահանջումներէն։ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի պահանջումները մեր շահերուն կը սպառնան։ Ուստի մեր Հունկ-Քոնկի նաւատորմին գործունէութիւնը կը ցուցնէ թէ Անգլիա Բէյլիի մէջ սկսած է բռնելայնպիսի դիրք մը՝ զոր մինչեւ հիմա չբռնելուն համար յանցաւոր է։»

Մորնինկ Բոսթ կ'ըսէ թէ թագուհիին կառավարութիւնը պատերազմ չուզեր։ «Մեր քաղաքականութիւնը պարտութիւն մը կրեց, ոչ թէ անոր համար որ բրիտանական շահերը վտանգուեցան Զինաստանի մէջ, այլ որովհետեւ մեր դահլիճը միշտ վարանոտ գտնուեցաւ։ Ապագան առիթ պիտի տայ մեզի այդ վնասը դարմանելու։

Եւ Տէյլի Նիւ-ղ. «Բանի որ Զինաստանի ամէնէն հարուստ գաւառը մեր պաշտպանութեան տակն է. քանի որ չինական վաճառականութեան ամենամեծ մասը մեր ձեռքին մէջ է, քանի որ այդ վաճառականութիւնը դիւրացնող կարեւոր մենաշնորհներ և զօրաւոր նաւատորմիղ մը ունինք, որ ի հարկին ուրիշ մենաշնորհներ պիտի հայթայթէ մեզի, անտեղի է ըսել թէ ամէն բան կորսուած է, և թէեւ դրել թէ Զինաստանի մէջ անգլիական շահերը պաշտպանելու միակ միջոցն է պատերազմ փորձել, Ռուսիան Բորթ Արթուրէն դուրս հանելու համար։ Բէյլիի ծովածոցին մէջ մեր նաւատորմին համախմբումին նպատակն է միայն Զինաստանի հասկցնել թէ Անգլիոյ տրուած խոստումները պէտք է կատարուին։»

Վերջապէս շատ մը օրաթերթեր խորհուրդ կուտան Անգլիոյ որ նաւային նոր կռիւ մը պահանջէ Զինաստանի մէջ, զոր օրինակ Շու-Սան, և ամէն պարագայի մէջ թոյլ չտայ որ Վայ-Հայ-Վայ ճարտի ձեռքը մնայ, որ հոն պիտի մնայ, մինչեւ Զինաստան բոլորովին վճարէ պատերազմական տուգանքը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ. — Սպանիոյ մէկ ծայրէն միւսը, նոյն իսկ գաղթականութեանց մէջ ազգասիրական շարժում մը կը տեսնուի։ Հանդանակութիւնները կը շարունակուին լսելնարար։

Սպանիական մամուլը կը պահանջէ որ կառավարութիւնը կարուկ կերպով հակըցնէ Միացեալ Նահանգներուն թէ երբէք պէտք չէ Ռուսպայի խնդրին միջամտել, ո՛չ մարդասիրական և ոչ ոեէ պատրուակով, կամ Ռուսան ծանօթ առնելու, կամ Մէյնի համար տուգանք պահանջելու յաւակնոտութիւններով։ Կէս պաշտօնական Կլոպօ կը պնդէ թէ Միացեալ Նահանգները հիմա վար առին իրենց փառամոլութեան դիմակը, այն պահուն հիշդ երբ սպանիական զէնքերուն յաջողութիւնը Ռուսպայի պատերազմին վախճանը կ'ապահովէր, և երբ ինքնօրինութիւնը պիտի փորձուէր։

Կլոպօ եւրոպական պետութեանց միջամտութեան մը պատահականութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ. «Պետութիւնք չեն կրնար արդիլել պատերազմի մը պայթումը, բայց քիչ ատենէն պիտի ստիպուին բռնութիւնը իրաւունքով զսպել։ Ուրեմն պէտք է որ Սպանիա միշտ իրաւունքը իր կողմը պահէ, ոչ թէ միայն իր խիղճը գոհացնելու համար, այլ նոյն իսկ իր շահերը։ Սպանիական կառավարութիւնը՝ որ ամէն պարագայի մէջ ազգային պատուին պահանջումներէն պիտի ներշնչուի, այսօր լիովին իրաւունքը իր կողմ ունի և այս կէտը, ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի գիտցնէ Մ. Նահանգաց։»

Թիեմբօ կը գրէ. «Եթէ պէտք է պատերազմ ընել, պիտի ընենք, վասն զի մեր միջոցները այնքան ստորին չեն, որ չկարենանք ցոյց տալ աշխարհի թէ ինչպէս կը կռուի այս ժողովուրդը իր իրաւունքին համար։»

Երկու պետութեանց մէջ գտնուած ամէնէն դժուարին կէտը սա է թէ Մաք Քինլի նախագահ պիտի հրաւիրէ Սպանիան որ թուական մը որոշէ Ռուսպայի պատերազմը վերջացնելու համար։ Եթէ այս կէտն ալ յաջողութեամբ վերջանայ, խաղաղութիւնը վրդովելու մեծ պատճառ մը չեն տեսներ խաղաղութեան բարեկամները։ Շատ փափուկ կէտ մըն է այս։

—Նէ՞ Սորթ Թրեպէ՞ն կ'ըսէ թէ Մաք Քինլի նախագահ յայտարարած է որ Ռուսպա պէտք է իր բացարձակ ակնկալութիւնը ունենայ, ինքնօրինութիւնը բան մը չարժեր։ Մաք Քինլի Մէյնի համար հատուցում չպիտի պահանջէ, այլ կը պատրաստուի կռուիլ, առանց վախնալու թէ ուրիշ պետութիւն մը կրնայ Սպանիոյ օգնել։

Ուրուկուէյի ամերիկեան դեսպանը իմացուց ծովային գործոց նախարար Պ. Լոնկի թէ Թէլէրաֆ սպանիական թերթիլանտը Մոնթէ-Վիտէոյն մեկնած է։ Դեսպանը վախնալով որ Օրէկոն և Մասաչուսէթս ամերիկեան նաւերուն գլխուն փորձանք մը կու գայ, արձան սեպեց Պ. Լոնկի իմացնել թերթիլանտին այս յանկարծական մեկնումը։

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱ ԵՒ ԴՐԱՖԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Այս ընկերութեան տարեկան ժողովին մէջ, անդամներէն Պ. Բոլ Ալէքսիս խոսք ծանր միջադէպ մը ծագելուն պատճառ տուաւ։ Վերջին տարիին աշխատութեանց վրայ Պ. Էրնէսթ Պէնժամէն իր տեղեկագիրը կը կարդար, երբ Պ. Բոլ Ալէքսիս խօսք ուզեց և ցաւ յայտնեց որ տեղեկագիրը ակնարկութիւն չէ ըրած ընկերութեան վաղեմի մէկ նախագահին, Պ. Էմիլ Զոլայի «քաջարի գործունէութեան և կորովի նախաձեռնութեան»։ Այս խօսքերը բուռն ընդունելութիւն առաջ բերին. առնարանը ընդմիջուելով չկրցաւ իր ճառը շարունակել։ Անոր պուռալը կը լսէին միայն, երբ Պ. Հանռի Հուսէ յայտարարեց թէ միայն օրակարգի խնդիրներուն վրայ պիտի թոյլ տայ խօսելու.

«Շատ աղէկ, ըսաւ Պ. Ալէքսիս, բայց այն ատեն բան մը պէտք է արձանագրել անոր մէջ, այսինքն այն ճառը, զոր մեր դեր նախագահներէն մին արտասանեց Էմիլ Ռիչպուռի գերեզմանին վրայ և որ գաղտնի ակնարկութիւններ կը պարունակէ Պ. Զոլայի մասին, որ մեր վաղեմի նախագահը եղած է և դեռ այսօր յանձնախմբին անդամ է։»

Պ. Ալէքսիսի ակնարկած դեր նախագահը Պ. Ալֆրէտ Տոքէն է։ Բողոքները սաստկացան։ Ակնարկելի էր որ Պ. Բոլ Ալէքսիս իր ճայնը լսցնէ, և նոյն իսկ բեմէն վար իջնալն վերջն ալ յուզումը կը շարունակուէր։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.— Ռէնի արքեպիսկոպոս կարդինալ Լաբուռէ Հռոմի մէկ եկեղեցիին մէջ քարոզ մը խօսելով՝ գովեց Լէոն ԺԳ. Պապը որ համակրութեան սրտագին ապացոյցներ կու տայ Ֆրանսայի։ Պապին ճայնը միայն, ըսաւ, որուն կը լսեն բոլոր ազգերը, կրնայ միտքերը բարձրացնել և անձկութիւնները սիսմել վերջացող դարուս մէջ։

ՔՐԻՍՏՈՓՈՐ ՔՈԼՈՄԲՈՍ ՍՈՒՐԲԵՐՈՒՆ ԿԱՐԳԸ.— Ժամանակէ մը ի վեր Վատիկանէն խնդրուած էր որ Քրիստափոր Քոլոմպոս սուրբերուն կարգը դասուի։ Մէսերու ժողովը՝ որուն կը վերաբերի այդ տեսակ խնդիրներու քննութիւնը, վարանում ցոյց տուած էր Քրիստափոր Քոլոմպոսի Տիէկօ զուակին օրինաւոր ամուսնութեան ծնունդ ըլլալուն վրայ։ Բայց նոր քննութեանց հետեւանքէն կը տեսնուի թէ Տիէկօ օրինաւոր ամուսնութեան ծնունդ է։ Հետեւաբար ծէսերու ժողովը ի մօտոյ պիտի վերսկսի գործին նախնական քննութեան։

ԻՏԱԼԻԱ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Վիսկոնթի Վէնոսթա ներկայ գտնուելով խորհրդարանական յանձնաժողովին գումարման՝ որ կը քննէ Պէնատիրի ընկերութեան հետ կնքելիք դաշնադրութիւնը, Լուկի դիրքը վտանգաւոր կը նկատէ։

—Պ. Վէնոսթա ուզեցաւ թէ կառավարութիւնը բանակցութիւններ կը կատարէ Մեհելիքի հետ, որ Լուկի գերիշխանութիւնը իրեն կը վերադրէ։ Բանակցութիւնները կը կատարուին Զիքքոտիքոյա հարիւրապետին միջոցաւ։

Պ. Քրիսպի Բալտրմոյի Զրդ շրջանակին ընտրելի ներկայացած է։ Իր բարեկամները արդէն ապահով կը նկատեն իր վերընտրութիւնը։ Ընկերվարական Տր. Պարպաթօ Պ. Քրիսպիի ախոյեան պիտի ներկայանայ նոյն շրջանակին ընտրութեան միջոցին։ Պարպաթօ թէեւ Միլանի մէջ ընտրուեր է, բայց կը փափաքի Բալերմոյէն ընտրուիլ, Սիկիլիոյ մէջ ընկերվարականութիւնը ծաւալելու համար։

—Կը հաստատուի թէ Իտալիա չէ հաւանած Մ. Նահանգաց ծախելու առաջին կարգի զրահաւոր մը Սան-Պոռ (ծովակալ և ծովային գործոց նախարար Սան-Պոռի անուանովը մկրտուած)։ Մ. Նահանգները այս նաւուն համար ուզեցին 30 միլիոն վճարել, այսինքն 5 միլիոնի չափ մը միայն տալ։

—Միլանի Սէրոլ թերթը հրատարակած ըլլալով թէ Խորհրդարանը հինգերու տեղեկագրին վրայ Քրիսպին ձերբակալելու որոշում պիտի տար, բայց թաղաւորը նախարարապետ Պ. Բուտինին կանչելով հրաման տուած է փրկել նախկին նախարարապետը, ինչ որ ալ ըլլայ։ Սէրոլ այս լուրին վրայ ձերբակալուեցաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Պէրլինի առաջին քաղաքապետ Պ. Զելլէ հրաժարական տուաւ առարկելով թէ իր ծերութեան պատճառաւ չկրնար կատարել իր պաշտօնը (առաջիկայ հոկտեմբերին եօթանասուն տարեկան պիտի ըլլայ)։ Բայց հրաժարականին բուն պատճառը ա՛յն է թէ կառավարութիւնը պախարակած է իր թուլութիւնը 1848ի տարեդարձին տօներուն առթիւ և հաւանութիւն տուած էր այդ տարին Մարտ ամսուն մէջ մեռնող քաղաքացիներուն դերեզմանին վրայ պաշտօնապէս պակ մը դրուի։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՊԱ.— Վերջին լուրերուն նայելով Ռուպայի Ռամախուէյ գաւառը հիմա ապստամբ մնացած չէ։ Ռաթօ գեղը դարձեալ նաւարկութեան առջեւ բացուեցաւ. կղզիին արեւելեան կողմը հպատակած է, և ռազմական զօրքերը կրնան անարգել պտտիլ Թունաս, Պոյամօ, Մանճանիլլօ, Սակուա, Բանամօ և Սիէրրա Բոպրէ։

Բանի մը օրէ ի վեր Բորթօ-Ռիքայնի լուր չունի կառավարութիւնը, վասն զի հեռագրական թելերը վնասուած են։ Բայց վերջին լուրերը կը հաստատին թէ կղզիին մէջ անհամաձայնութիւններ կային ինքնօրէն վարչութեան մասին։ Նորակազմ վարչութիւնը ճգնաժամի մը մէջ է, վերջին լուրին նայելով։

ՀԱՒԱՆԻ.— Բորթ-օ-Բրինսէն Քինկթաուն հասած լուրերը կը ծանուցանեն թէ զրահական սոսկալի տագնապ մը կը տիրէ հոն։ Հարիւրի ներսերը ամէնամեծ չքաւորութիւն կայ, և բնակիչները անօթի վիճակի մէջ կը գտնուին։

ՊԻԶՄԱՐԲ ԻԵՆԱՆ.— Զոլայի դատն ի վեր Պիզմարք սկսած է անոր վիպասանութիւնները կարդալ։ անցեալ օր ըսաւ. «չատ լաւ յօրինուած են»,

Պիզմարքի յօդացաւերը տակաւին անցած չեն բոլորովին, բայց Տր. Շվայնինկէրի Պերլին վերադառնալը նշան է թէ իշխանը առ այժմ գէշ վիճակի մէջ չէ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՖՐԻԿԷ.— Ուկանտայի բրիտանական քաղաքէն Պ. Պէրքլէյ հեռագրած է թէ Հարիսըն հարիւրապետ յաջողած է ձերբակալել Լուպվանի բերդէն փախչող ապստամբները։ Կռուին մէջ 50-60 հոգի մեռան այս վերջիններէն, հարիւր հոգի ալ վիրաւորուեցան։ Անգլիացոց կողմէն սպանուեցան տասը հոգի և քսան ալ վիրաւորուեցան։

ԱՆԳԼ. ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Կալկաթայէն կը գրեն թէ Պաղ-ոյէն զարնուած հեռագրի մը նայելով Զաքքա Խէլերը դարձեալ շարժման մէջ են. անգլիացի սպաներու խումբ մը ծուղակի մը մէջ իսկան։ Երեք հոգի վիրաւորուեցան։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԱՐՇԱՒԱՆԲԸ.— Վերջապէս կ'երեւի թէ Մահմուտ պիտի յարձակի անգլօ-եգիպտական բանակին վրայ։ Բանակը ամէն օր կազմ և պատրաստ վիճակի մէջ է. բանակատեղիին կրակները մարեցին Մարտ 26, իրիկուան։ Ապապտիհ ցեղին պետերէն մին Մահմուտի քովն եգիպտական բանակը փախչելով նախորդ դասալիքներուն ըսածը կը հաստատէ։ Տերվիշները Էլ-Հիլիի մէջ են տակաւին, և միշտ խօսք կը հանեն թէ երկրորդ օրը յարձակումը պիտի սկսին, անգլօ-եգիպտական բանակը խարելու համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Ոլխոմսքի իշխանին թերթը Ծայրագոյն Արեւելքի գործերուն վրայ խմբագրականի մը մէջ կ'ըսէ թէ Ռուսիա Ասիոյ մէջ հիմա իր առջեւ երկու ուղղութիւն ունի իր կայսրութիւնը ընդարձակելու համար, մին Հեղկաց ովկիանոսին ճամբան, միւսը Խաղաղականի։ Առաջինը սակայն, կ'ըսէ նոյն թերթը, անխուսափելի կերպով պատերազմի կը տանի մեզ Անգլիոյ հետ, մինչդեռ միւսը խաղաղական զարգացում մը կու տայ մեզի Սիպերիոյ մէջ։ Ռուսիոյ փափաքը Բորթ Արթուրը և Թա-Լիէնվանը ունենալու համար, ոչ թէ նոր երկիրներու գրաւման սէրէն առաջ եկած էր, այլ պարզապէս իր սիպերիական կայսրութիւնը ապահովելու համար։

ԼՈՒՏ ՍՕԼԶԷՐԻ. — Անցեալ թշ. օր Անգլիոյ նախարարապետը Լոնտոնէն Պոլիէ մեկնեցաւ, ուր իրեն կը սպասեն իր կինը, իր թիմիկը սըրՌիչարտ Պրոտպէնթ և Տիկ. Պրոտպէնթ։ Կը հաւատուի թէ նախարարապետին առողջին. վիճակը հետզհետէ կը բարւոքի։ Սակայն Տէյլի Քրոնիքլ կ'ըսէ թէ իր քաշուելը սկզբամբ որոշուած է։ Լորտ Սոլզպէրի իր հրաժարական տալը կը յետաձգէ, վասն զի քանի մը պահպանողականներ, որոնց մէջ կայ նաեւ Պ. Զիմպըրլէյն, կը հակառակին Տէվընշիրի դուքսին, որ հիմա իր փոխանորդն է։

Թայմզ լարի ճանապարհ կը մատիկ Լորտին մասնաւոր խմբագրականով մը, որուն չեշտը չատ անկեղծ չերեւիր։ «Լորտ Սոլզպէրի, կ'ըսէ, արդէն միեւնոյն ժամանակ կատարած է նախարարապետի և արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնները։ Բայց գործ մը, որուն մարդ իր յուսունը հինգ տարեկան եղած ատեն կրնայ տակալ, երբեմն չատ ծանր է վախնունը։ Թէ կրնայ թէ ի մօտոյ պիտի ըսենք որ լորտ Սոլզպէրի արտաքին գործոց պաշտօնատան ուղղութիւնը իր պաշտօնակիցներէն մէկուն յանձնած է։»

ՏԻԿԻՆ ՏԷՎԻԱ ԲԱՐՆԷԼ.— Իրլանտական ազգային կուսակցութեան նշանաւոր հանգուցեալ պետին, Բարնէլի մայրը Տիկին Տէվիա Բարնէլ, որ ամերիկացի ամէնէն ժողովրդական ծովային զինուորներէն մէկուն ծովակալ Սթուրթի աղջիկն է, քիչ մնաց գոհ պիտի ըլլար ծանր արկածի մը։ Ավընտէյլի իր ագարակին սրահին մէկ անկիւնը գ.չուած կրակին մօտ կը կարդար, երբ յանկարծ իր զգեստները բռնկեցան. Տիկնոջ պառաւուն վրայ սպասաւորները վազելով դժուարաւ մարեցին զանոնք, և բժիշկը հաստատեց թէ ծերունի կինը—գրեթէ ութսուն տարեկան է—չատ տեղերէ ծանր կերպով այրած էր։ Տիկին Բարնէլ արդէն ժամանակէ մը ի վեր առողջական տագնապալից վիճակի մը մէջ էր, քիչ մը խելքին եկած, կը կարծէր թէ զինքը միշտ կը հալածեն։ Կ'երեւակայէր թէ Իրլանտայի թշնամիները զինքը կրանցնել կը ջանային, որպէս զի չկրնայ դանել իր Բարնէլ որդին։ Երանելի տիկինը տակաւին չի հաւատար թէ Պ. Բարնէլ մեռած է։

ԹՈՆԿԻՆ.—Պոնկ Միէոյի հանքերուն անօրէն Պ. Վիվիան կրաչքով ազատեր է վագրի մը դէմ մղած կռիւէն։ Իր ձիուն աքացի սաստիկ հարուածներուն շնորհիւ վայրագ գազանը ստիպուեցաւ ետ քաշուիլ։ Սակայն Պ. Վիվիան և իր ձին ճիրանի բազմաթիւ հարուածներ ընդունած են։

ՄԷՑՆԻ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ Մէյնի պայթումը բոլորովին ներքին պատճառէ մը առաջ եկած ըլլալուն համար զանազան ապացոյցներ մէջ կը բերէ, որոնց գլխաւորներն են. 1. Հավանական նաւահանգիստին մէջ մեռած մուկեր գտնուած չեն. 2. Երբ պայթումը տեղի ունեցաւ, ծովուն ջուրերը սլենանձև վեր չբ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԱՏՐԻՏ, 1 Ապրիլ.—Բոլոր օրաթերթերը կը գովեն կառավարութեան բռնած կրօվի դիրքը։ Մ. Նախանգաց պահանջումները բացարձակապէս անընդունելի կը դատեն։ Կացութիւնը խիստ ծանր կը նկատեն։ Լէպէռալ խորհուրդ կուտայ Սպանիոյ պետութեանց միլիմոտութեան վրայ այս չդնել։ Իմքարսկալ կը կարծէ թէ Ռուսիա և Ֆրանսա պիտի օգնեն Սպանիոյ։

ՎԱՇԻՆԳԹՐԸՆ.—Վերջին տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ ամերիկեան նաւատորմը պատրաստ է առաջին հրամանին վրայ ճամբայ ելլելու։

ՎԻԵՆՆԱ.—Պիզմարք իշխանին ծնունդեան մասալուտ տարեդարձին առթիւ, աւստրիացի և գերման կարգ մը ընկերութիւններ տօներ կը կազմակերպեն ի պատիւ երկաթեայ նախարարապետին։

ՊԵՐԼԻՆ.—Դաշնակցական ժողովը ընդունեց գերման նաւատորմին յաւելման ծրագիրը։ զոր արդէն քուէարկած է Բայլիսթակը։

ՍՈՖԻԱ.—Ֆէրդինանտ իշխան հաւանականաբար վաղը (այսօր) Վիէննա պիտի վերադառնայ, իր մօր Բէլէմանդին իշխանուհիին առողջութեան լուրերը նուազ գոհացուցիչ ըլալուն համար։

ԱՂԹԱՐԹ

Խառն ժողովը երէկ թէեւ հրաւիրուած էր նիստ ընել Ղալաթիոյ խորհրդարանը, սակայն կրօն. ժողովին երկու ատենապետ Սրբազանները բացակայած էին, գլաւորապէս յայտնելով թէ Ս. Լուսաւորչի տօնին առթիւ ըսալիք երկուան նախատօնակի պատճառաւ չէին կրցած ներկայ գտնուիլ։ Նոյնպէս կրօն. ժողովի միւս անդամները, Յովսէփ Ս. Վ. Այվազեանէ զատ բացակայեցան։ Խաղ. ժողով գումարելուն որոշուեցաւ Փաղ. ժողով գումարելուը իր նիստը բացաւ ժամը 8ին, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Ստեփան բաշա Ալանեանի։

1.— Ազգ. վարժարաններու արտօնագրի խնդրին նկատմամբ պատրաստուած թղթերին ծրագիրը՝ ինչ ինչ սրբագրութիւններով, որոշուեցաւ մատուցանել ձեռնհաս իշխանութեան։

2.— Օտար երկիրներէ վերադարձող հայ գաղթականներուն կարելի եղած դիւրութիւններուն տրուելը խնդրելու համար՝ որոշուեցաւ թղթերը մը մատուցանել կայս. կառավարութեան։

3.— Կրօն. ժողովը Տ. Եղիկէ Ծ. Վ. Դալբաքճեանը Բալուի, Զնբուլի և Արզրնի Մասէնի միացեալ վիճակներու Առաջն. Տեղապահ առաջարկած ըլլալով, ժողովը ընդունեց այդ ընտրութիւնը և որոշեց կառավարութեան հրամանը ստանալու համար հարկ եղած թղթերը յղել, նոյնպէս Կրօն. ժողովը Տ. Պողոս Վ. Խալամեանը Էմիրէի տեղապահ առաջարկած ըլլալով, ժողովը պատշաճ դատեց յիշեալ վարդապետի հաւանութիւնը առնելէ ետք պաշտօնական ձեւակերպութիւնը կատարել։

4.— Սեբաստիայէ հասած գրութիւնները տեղւոյն Առաջնորդ Տ. Պետրոս Սրբազնակ. ընդ վայրէ իր պաշտօնատեղին մեկնելու անհրաժեշտ պէտքը յայտնած ըլլալով, որոշուեցաւ յանձնարարել Ն. Դերապատուութեան մեկնել իր պաշտօնատեղին։

5.— Ատապազարի եկեղեցիին կից շինուած մատաղսի մանարանի խնդրին նկատմամբ որոշուեցաւ գրել Նիկոմիդիոյ Առաջ. Դեր. Տ. Ստեփան եպիսկոպոսի որ կարելին ընէ իսկոյն գադրեցնելու համար անոր շինումիւնը և տեղւոյն Թաղ. Խորհրդին հետ խնդրին մանրամասնութիւնները քննէ և իր տեղեկագիրը յղէ Պատրիարքարան։

6.—Տնտեսական խորհրդին՝ դրամական դասագիրքերու վրայ տուրք մը դնելու, առաջարկութիւնը՝ ինչ ինչ դիտողութիւններով մերժուած էր Ուսումն. Խորհրդէն։ Արդարացի դատուեցան Ուսումն. Խորհրդին դիտողութիւնները։

7.—Ղալաթիոյ խնամակալութիւնը՝ Լէնեանի կտակի խնդրին նկատմամբ իր վերջնական տեղեկագիրը մատուցած ըլլալով, որոշուեցաւ յառաջիկայ նստին նկատողութեան առնել զայն։

8.—Գասըմբաշայի եկեղեցիին կալուած ներէն տունի մը նորոգութեան խնդրին մասին Տնտես. Խորհրդին տուած մէկ որոշումը բարեփոխումներամբ ընդունուեցաւ։

Ծ. Խ. «Գասըմ Բաշայի Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյն եկեղեցապատկան մէկ տունի նորոգութեանը համար Տնտես. Խորհրդէն արտօնութիւն խնդրած էր. այս վերջինը որոշած էր նորոգութիւնը կատարել իր հսկողութեանը տակ և իր անդամներէն Բիւրքճիխանեան կարապետ Էֆէնտին այդ շինութեան պատուիրակ կարգած էր։ Այս պատճառաւ Թաղ. Խորհուրդը իր արժանապատուութիւնը վիրաւորուած նկատելու խանմատհութեան խնդիր յարուցած էր. Թաղ. ժողովը օրի նաւոր գտաւ Թաղ. Խորհրդին բողոքը։

ժողովը ատենյմէ զատ յարաբերական կարգ մը խնդիրներով զբաղեցաւ։

—Թոսգիլզի Գալֆայեան որբանոցին մայրապետ Երանուհի Յովհաննէսեան Ս. Պատրիարքին հրամանովը Իզմիր գնաց, տեղւոյն բարեսէր աղգայիններէն նպաստ հաւաքելու՝ Որբանոցին մէջ գտնուած 50է աւելի որբերուն համար։

—Տնտեսական խորհուրդը երէկ իր շաբաթական նիստը գումարեց Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ օրակարգին վրայ դնուած կարգ մը խնդիրներով։

Խորհուրդը՝ Աղթամարայ հոգելոյս Տ. Խաչատուր կաթողիկոսի գոյքերուն խնդրին նկատմամբ Ատենապետին պատրաստած տեղեկագիրը նկատողութեան առնելով վերջնական կարգադրութիւնը մեղուց Զատկէն ետքի։

—Երէկ Ազգ. Պատրիարքարանէ Աղթամար, Մուշ, Էջմիածին, Ակն, Արաբկիր, Բալու 380 ոսկի զրկուեցաւ այդ տեղերու կարօտեալներուն բաշխուելու համար։

—Ս. Պատրիարքը այսօր Պատրիարքարան երթալով գիշերը հոն պիտի անցնէ և վաղը առտու վարդապետական դաւազանի իշխանութիւն պիտի տայ Զատիկեան Տ. Դանիէլ վրդ.ի, ինչպէս կանխաւ ծանուցած ենք։

—Տրապիզոնի առաջն. Տեղապահ Տ. Խորէն Ծ. Վ. Պէհրիկեան վիճակին շրջակայ գիւղերէն 800 օխա լուբիա հաւաքելով զրկած է Ազգ. Հիւանդանոց, յայտնելով որ հետզհետէ հաւաքուածներն ալ մաս առ մաս պիտի զրկէ։

—Ուսումն. Խորհուրդը իր երէկուան նստին մէջ որոշեց յառաջիկայ երեքշաբթի օր բացառիկ նիստ մը գումարել և պետական վարժարանները զրկուելիք ուսանողներու ընտրութեան մասին վերջնական կարգադրութիւն մը ընել։

—Ս. Պատրիարքին յանձնարարութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկ. Յովհաննէսեան վաղը առտու Սթէֆանոյի եկեղեցիին վրայ քահանայ պիտի ձեռնադրէ տիրացու Աւետիս Ռափայէլեանը նոյն եկեղեցիին մէջ։

—Այսօր «Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի մուտն ի վիրապն» տօնին առթիւ Ազգ. Պատրիարքարանը փակ պիտի մնայ։

—Ռուսոսթոյէն կը գրեն մեզ.

Քաղաքիս Ս. Թադէոս Թաղի վարժարանը կարգի մտնելու վրայ է։ Վարժարանը ունի ամսական 5500 զրշ.ի հասոյթ, որուն 4000ը կը դոյանայ կալուածներէն ու եկեղեցիին հասոյթներէն և 1500ը ամսաթոշակներէ. ամսական ընդհ. ծախքն է 5000 զրշ.

—Ամիսն Դարահիսարէն կը գրեն մեզի թէ տեղին Թաղ. Խորհուրդը անցեալ տարուընէ ի վեր վարժուհիի մը 1250 զրշ.ի մօտ ամսականները (առանց հաշուելու արձակուրդի ամիսները) վար դրեր չի վճարեր։ Կը սպասենք որ Դարահիսարի Թաղ. Խորհուրդը կարգադրէ այս խնդիրը, և կամ այս յետաձգման բացատրութիւնը տայ։

Ցայտնի է որ դպրոցական պաշտօնեաներու ամսաթոշակը յետաձգելը, որեւէ կերպով չի կրնար արդարանալ. ամէն անոնք որ պարտականութիւն ստանձնած են այդ թոշակները վճարելու, պէտք է խղճի մտքով կատարեն իրենց պարտքը։

—Վանէն Աբէ-Եղիան Մոռ-ի զրկուած նամակ մը տխուր գոյներով կը ներկայացնէ Վանայ հայոց բարոյական վիճակը։ Բազմաթիւ գիւղեր անհովիւ են, նորածինները անկնունք, մեծերը ապօրէն կենակից։ Մինչ հայ եկեղեցականները անտարբերութեամբ կը զանան արուարձանները ելլել, Տոմինիկեան Հայրերը 5—6 ժամերով հեռու գիւղեր կ'երթան Հաղորդութիւն մը տալու կամ Աւետարան մը կարդալու։ Շահպադ Լեղ, Աւերակի ու Սգգոյ արուարձաններէն եւ Նոր-Գիւղ Տօնի, Արջակ, Խառակօնիս, գիւղերէն ցարդ իրը 3—400 տուն հայեր, իսկ Տօնի ու Խնոյ գիւղերէն 40—50 տուն ասորիներ չահած են արդէն։ Գիւղերէն դէպի քաղաքը կը գաղթեն շարունակ խեղճ վիճակի մէջ։ Պատրիարքարանէն 50 ոսկի գումար մը եկաւ Աղթամար կարօտեալներուն բաշխուելու, սակայն գաղթականութեան հոսանքը օրէ օր կ'աճի և պիտի աճի տակաւին մինչեւ առաջիկայ հունձքի առեւն։ Ասոնց մէջ կը գտնուին կարգ մը մանկամարդ մայրեր, լքեալ իրենց այրերէն, կուրծքերն անծածկոյթ և ծծուները ծընկերներու բերանը, մինչ քանի մը ծիտկեկ ձագերն ալ անոնց ցնցոտիներէն կախ։

Ամերիկեան աղքատախնամը 1200 կիներու և օրիորդներու բուրդ, բամպակ մանել կուտայ քաշ գլուխ 7-8 դահեկան վարձքով, իսկ 1600 անձեռնհասներու, բնիկ թէ նորեկ գաղթական, օրական մէյմէկ հաց կը բաշխէ։ Զմեռը սկսելուն պէս, հարաւաւոր աղքատներու տեղական կտաւ, չիթ ու չիլալ ընծայեց, զրս ինք գործել, տպել ու ներկել կուտայ։ Այս թշուառութեան մէջ, երկու ամսիներ կրնան համարուիլ Վարագայ որբանոցը և Այգեստանի հիւանդանոցը։

Քաղքիս մէջ տեղ տեղ, իսկ գաւառները ամէն տեղ կան այրեր որ իրենց կիները լքեր են և հոմանիներ կը պահեն և կան որ երկկին են։ Սեռական ապօրէն յարաբերութիւնները ամէն ժամանակէ աւելի բազմացած են. սրճարանները, գինետունները ու գաղէնոցները հայ յաճախորդներով կը խճողուին և հոն ո՛չ միայն տեղական այլ նոյն իսկ եւրոպական այլազան ոգելից ըմպելիքներ կը խմուին։ Մինչ բազմաթիւ մանկամարդ այրիներ կան, անդին նորատի ու գեղանի օրիորդներ կը տրուին ալեհառաւ, ամուսիները մէկ ընդ մէջ այրիներու, որոնց անդրանիկ զաւակները յաճախ հասակակից կըլլան իրենց մօրուին։

Տաներէցներն ու Կրօն. ժողովը այս առթիւ միշտ համաձայն են. «Աղա՝ աւելի տուր, ապա պատուական կոյս մը կ'առնես»։ Մեր Կրօն. ժողովը թէեւ կոյս ընդ այրուց ամուսնութիւնը արգիլից, բայց հնարքներով կը շարունակուի նորին։

Առուտուրը առուկուլ դարձած է. անոնցմէ բացառութեամբ։ Առեւտրական հաւատարմութիւնը ու փոխադարձ վստահութիւնը գրեթէ հրաժեշտ տուած են։ Վարկի սովը ընդհանուր է։

Մեր հասարակ ժողովուրդը իր զաւակները օտար վարժարան կը դրկէ որ մերիններէն բարեկարգ չեն իրօք։ Մեր բարեկարգ վարժարաններն են Որբանոցի Վարժարանը և Նարաչէն, Անգուլեար ու Արարք եկեղեցիներու Միացեալ վարժարանները և Սանդխտեան Աղջկանց Վարժարանները։

Դատապարտութեան արժանի են քաղաքամէջի թաղականները որ առանց պատճառի Այղկանց Շուշանեան վարժարանը երկու տարիէ ի վեր փակած են, որով ժողովուրդը կը ստիպուի իր աղջիկները զրկել ամերիկացիներու բացած վարժարանը։

Դուռեսի արժանի են քանի մը բարեսիրտ անձեր միայն, որ Վարագայ կարմրուրայ, Ս. Խաչի վանքերուն, եկեղեցիներուն ու դպրոցներուն չինութեանը և բարեկարգութեանը կը տքնին։

—Այսօր Ռուսոսթոյէն ստացանք նուիրատուներու 486 զրշ.ի ցանկ մը, Մաղկաղարդի մեր բացառիկ թիւին համար, այդ ցանկը պիտի հրատարակենք մեր երկուշաբթի թիւով։

ՄԵՐ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր գաւառական այն բաժանորդները որոնք մինչեւ հիմայ հին շրջանէն իրենց ունեցած պարտքը անվճար թողլով, նոր շրջանի բաժնեգրին ալ չեն վճարած, Ապրիլ 1է սկսեալ թերթ չպիտի ստանան։

ՀԵՌԻՆ ՀՈՒՐՔ

ՍԷԼԱՄԼԸՔ

Երէկ, ուրբաթ, մեծ չքով տեղի ունեցաւ Սէլամլըքի արարողութիւնը։ Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած Համիտիէ մզկիթը գնաց, եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ յետոյ միւնոյն չքով կայս. Պալատ վերադարձաւ։

Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ էին Գերմանիոյ դեսպանը կնոջը և Ա. թարգմանին հետ, Աւստրիոյ դեսպանը տղուն և Ա. քարտուղարին հետ, Ռուսիոյ դեսպանը և Ա. թարգմանը կնոջը հետ, ամերիկեան դեսպանը և դեսպանուհին, ռումանական դեսպանը Ա. թարգմանին հետ, Պապական նուիրակ Տ. Պոնէվիթի, Օսմ. Պանքային անօրէն Սըր Հ. Լանկ, Պ. Վիլֆիկ, Բանճիրի պէյ, Ֆրէնֆրէ լրագրին թղթակից Պ. Վայզ, Բրուբի գործարանէն երկու հոգի և ուրիշ բազմաթիւ օտարականներ։

Ներկաները Վեհ. Սուլթանին մեծարանքներուն արժանացան սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ մասնաւոր արտօնութեամբ յայտարարաւոր Վեհ. Սուլթանին ներկայացան ոչ-պաշտօնապէս, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպան Պ. Քալիչէ, Գերմանիոյ դեսպան Պ. Մառշալ, Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէֆ և յետոյ Ռումանիոյ դեսպան Պ. Ճուվարա։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆ.— Շուկան այցելողներէն ոմանք ընտրած առարկային իրենց անունին արձանագրել կուտան քիչ մը եռքը դրամը զրկելու և առնել տալու համար զայն։ Շուկային յանձնախումբը կ'իմացնէ թէ այս կերպով վաճառումը դժուարութեանց տեղի կուտայ, մանաւանդ երբ արձանագրուած ապրանքին գինը ուշ կը զրկուի և միւնոյն ապրանքին համար ուրիշ գնորդ մը կ'նլլայ, ու կը խնդրէ որ այցելուները մինչեւ Շուկային յաջորդ բացումին օրը դրամը զրկեն և իրենց նշանակած առարկան ստանան։ Երէկ 500 ոսկիի վաճառում եղաւ Շուկային մէջ և 20 ոսկիի չափ ալ մուտքի հասոյթ գոյացաւ։ Շուկան այցելողներուն մէջ կը գտնուէին Բարձր. Շէյխ-իլ-Իսլամ էֆ.ն և թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի բաշա, Էվգաֆի նախարար, Դալիպ բաշա, կայս. Բ. զօրաքաժնին հրամանատար Շեվքէթ բաշա, Բ. սենեկապետ Նուրի բաշա, Ահմէտ Աֆիֆի բաշա, Վլատս բաշա, Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէֆ և ուրիշներ։

—Բարեգործական շուկային կարգ մը թանկագին իրեղէններ նուիրուեցան դարձեալ։ Բարձր. Դատն էֆ.ն նուիրեց արմատով, մարգարիտով և ադամանդով բանուած խիստ մեծագին բարձ մը, որուն մէջտեղը կը գտնուի կաղինի մեծութեամբ մարգարիտ մը, շղթայով բանուած թանկագին մը ենուագաւոր ձեռքի հայելիմը, որոնց 57,000 զր.գին կարուած է։

Սերպիոյ թագաւորը 2000 ֆր. Լեգիոնարիոյ Սապանիէին անդամ Հաճի Եահեա բաշա 2160 զրշ. նուիրեցին։

Կայս Պալատին մառանապետ Օսման պէյ նուիրեց չէրքէսներու արծաթապատ թուր մը, որ 1296 զր. կ'արժէ։

ԲԱՐՁՐ. ՆԱՅԻՏԷ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ.— Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանը Բարձր. Նայիմէ իշխանուհիին ամուսնութեան առթիւ, անոր թանկագին ընծաներ զրկեց։ զոր պուլկարական գործակատար Պ. Մառքէֆ Վեհ. Սուլթանին ներկայացնելէ յետոյ Բէմալէտտին բաշայի յանձնեց։

ԳՈՆՍՈՒՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ.—Գոնսիայի նորընտիր կուսակալը Ֆէրիտ պէյ Եշ. օր կայս. Պալատ գնաց իր հաւատարմական զգացումները յայտնելու Վեհ. Սուլթանին։ Ն. Վեհափառութիւնը հրամայեց Ֆէրիտ պէյի կիրակի օր պաշտօնատեղին ուղեւորիլ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆԵՂՆ.—Սերպիոյ թագաւորը Թագվոյի Ա. պատուանշանը նուիրեց Վեհ. Սուլթանին փեսայ, Բէմալէտտին բաշային։ Պատուանշանը յանձնեց Սերպիոյ դեսպանատան կցորդ Պ. Միլան Ճորճէվիչ, Բէմալէտտին բաշայի ամուսնութեան օրը։

ՄԵԿ ԵՒ ՊԱԼԱԹԻ ԾՈՎԵՐԸ ՄԻԱՑՆՈՂ ՋՐԱՆՑԲԸ.—Նովոսթի կը հարքէ թէ Սեւ և Պալթիկ ծովերը միացնող ջրանցքի մը (որուն վրայ խօսած էինք արդէն ասկէ շատ առաջ) ծրագիրը առաջարկուած ըլլայ։ Կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը այդ տեսակ ծրագրի մը մասին տեղեկութիւնիսկ չունի։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.—Աթէնքէն առնուած լուրերը չափազանց յուսահատական են իշխան Մաւրոքորտաթոյի պզտիկ տղուն առողջութեան մասին։ Նիկոլա Մաւրոքորտաթօ որ 6½ տարեկան է և միակ արու ժառանգորդն է այդ մեծ ընտանիքին, մգնատապ կը տառապի։

ԿՐԵՏԷ.—Կրետէի մէջ ծաղկախտ ծագած ըլլալով. Վեհ. Սուլթանը հրամայեց բժշկական մարմին մը զրկել հոն։

ՑՈՐԵՆԻ ԴԻՆՐ բարձրացաւ Եւրոպայի մէջ։

ՄԱԼԻՄԱԹ. արտօնատէրը. Թահիր պէյ դատի հրաւիրուեցաւ Պոլսոյ Նախնական դատարանին պատժական ճիւղէն։ Թահիր պէյի դէմ դատ բացած են Անատոլուի երկաթուղիներու վարչական խորհրդին նախագահ Պ. Զանտէր, դեր նախագահ Պ Հիւկնէն և քնիչ Պ. Պլէյ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Աշիրէթներու Վարժարանին այն ուսանողները որ աւարտած են իրենց ուսումը պետական բարձրագոյն վարժարաններու մէջ. 500 ական զր. ամսաթոշակով կուսակալութեանց մէջ պաշտօնի կանչուին։

ՄԱՀ.— Կրթական նախարար Վահմ. Ահմէտ Զիւհտի բաշայի 18 տարեկան աղջիկը Սուլթիէ հանդ. որ կայս. թիկնապահ հազարապետ Ահմէտ պէյի ամուսինն է, նախընթաց գիշեր մեռաւ։ Թաղման արարողութիւնը կատարուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԻՆ երկու նոր շոգենաւեր յանձնարարած է Եւրոպա, ուրիշ երկու հին շոգենաւերու տեղ։ որ հինցած ըլլալով ծախուեցան։ Շիրքէթը գարնան առթիւ մէկ քանի շոգենաւեր պիտի բանեցնէ Մարմարայի ծովեզերքներուն։

ՀԱՑԻ ՍՂՈՒԹԻՒՆԸ.— Սելանիկի մէջ հացաթոյրի նուազութեան և դուրսէն ալ քիչ արմտիք երթալուն պատճառով, հացը սղեր է։ Ժամանակ մը արմտիք չարտածելու համար արտօնութիւն խնդրուած է ներքին գործոց նախարարութենէն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Այսօրուան նամակատան պաշտօնեայ Պէկա էֆ. պաշտօնէն եղաւ։

ՀԱՐՈՒՍՏ ԱՂԲԱՏ ՄԸ.— Բիւշիր եէնի խանի մէջ երեք օր առաջ Ակնցի Գրիգոր անուն մարդ մը նարտ խաղալու միջոցին յանկարծամահ կ'ըլլայ։

ՅԱՐԵՆԻ ԳԻՆԸ բարձրացաւ Եւրոպայի մէջ։

ՄԱԼԻՄԱԹ. արտօնատէրը. Թահիր պէյ դատի հրաւիրուեցաւ Պոլսոյ Նախնական դատարանին պատժական ճիւղէն։ Թահիր պէյի դէմ դատ բացած են Անատոլուի երկաթուղիներու վարչական խորհրդին նախագահ Պ. Զանտէր, դեր նախագահ Պ Հիւկնէն և քնիչ Պ. Պլէյ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Աշիրէթներու Վարժարանին այն ուսանողները որ աւարտած են իրենց ուսումը պետական բարձրագոյն վարժարաններու մէջ. 500 ական զր. ամսաթոշակով կուսակալութեանց մէջ պաշտօնի կանչուին։

ՄԱՀ.— Կրթական նախարար Վահմ. Ահմէտ Զիւհտի բաշայի 18 տարեկան աղջիկը Սուլթիէ հանդ. որ կայս. թիկնապահ հազարապետ Ահմէտ պէյի ամուսինն է, նախընթաց գիշեր մեռաւ։ Թաղման արարողութիւնը կատարուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԻՆ երկու նոր շոգենաւեր յանձնարարած է Եւրոպա, ուրիշ երկու հին շոգենաւերու տեղ։ որ հինցած ըլլալով ծախուեցան։ Շիրքէթը գարնան առթիւ մէկ քանի շոգենաւեր պիտի բանեցնէ Մարմարայի ծովեզերքներուն։

ՀԱՑԻ ՍՂՈՒԹԻՒՆԸ.— Սելանիկի մէջ հացաթոյրի նուազութեան և դուրսէն ալ քիչ արմտիք երթալուն պատճառով, հացը սղեր է։ Ժամանակ մը արմտիք չարտածելու համար արտօնութիւն խնդրուած է ներքին գործոց նախարարութենէն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Այսօրուան նամակատան պաշտօնեայ Պէկա էֆ. պաշտօնէն եղաւ։

ՀԱՐՈՒՍՏ ԱՂԲԱՏ ՄԸ.— Բիւշիր եէնի խանի մէջ երեք օր առաջ Ակնցի Գրիգոր անուն մարդ մը նարտ խաղալու միջոցին յանկարծամահ կ'ըլլայ։

Ցիշեալին գոյքերը բացուելով 3000 ոսկի պատրաստ դրամ և 19 կաս Շիրքէթի Խայրիէի բաժնեթուղթ գտնուած է։

Կ'ըսուի թէ ողորմելի վիճակի մէջ կ'ապրէր այդ կծոտ սկնցին։

ԱԶԳ. ԿՈՂՈՍՈՅ ԹՐԱՄՎԷՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Պոլսոյ Թրամվէյներու ընկ. բաժնետէրներու ընդհ. ժողովին դիւանը կը ծանուցանէ Պ. Պ. բաժնետէրներուն թէ Մարտ 19,31ին գումարուած նիստը Ապրիլ 4 (Ն. Տ.) Բշ. օրուան, ժամը ճիշդ 1ին նորէն պիտի գումարուի շարունակելու համար օրակարգի խնդիրներուն վիճաբանութիւնները։

Պոլիս 2 Ապրիլ 1898

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԳՈՒՍ

Եթէ զուտ թարմ դեղեր և դեղագործական պիտոյքներ դիրամատչելի գներով ամենայն ուշադրութեամբ և արագութեամբ դեղագիր չինել տալու պէտք ունենաք, քան տարիէ ի վեր փորձառութեամբ յայտնի ստացող դեղագործ Պ. Գէօլեանի դեղարանը դիմեցէք։ Դալաթիա կամուրջին գլուխը մանավին քովի փողոցը Խալիլ Բաշա փողոց թիւ 11։

47 7—30

ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԱՅՆԵՐԸ.

Թրամվէյներու ընկերութեան բաժնետէրներուն ընդհ. ժողովը, որ տեղի ունեցաւ եՇ. փոթորկալից և արտակարգ նիստ մը եղաւ. կէս օրէն չաստ առաջ. ահագին ամբոխ մը Ընկերութեան Զալաթիոյ գրասենեակին կողմը կը դիմէր, որ գրաւուած էր զինուորներէն։ Բերայի կառավարչութիւնը ոստիկան-զինուորներ և ոստիկաններ զրկած էր գրասենեակին դռները պահպանելու համար. ոչ ոք կրնար ներս մտնել առանց ինքզինքը ճանչցնող թուղթեր ցուցնելու։ Բերայի կառավարիչ էնվէր պէյ և ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Հիւսէյին բաշա անձամբ եկան հսկողութիւնը աչքէ անցընելու։ Այս նախազգուշութիւնները կանխաւ ձեռք առնուած էին ժողովին փոքրամասնութեան վերագրուած խափանարար ընթացքին առաջքը առնելու համար։ Կէս օրուան մօտ ժողովականը նստելու տեղ չի կար արդէն, և անդամներէն ոմանք ստիպուեցան նրբանցքներուն մէջ դեգերիլ և իրենց ներկայութիւնը պոռալով հաստատել։ Լրագրիներու ներկայացուցիչները ներս չընդունուեցան։

Ժամը մէկուկէսին վերջապէս Դարաթէոտորի էֆ. նիստը բացաւ, յայտարարելով թէ 159 բաժնետէրներ որ կը ներկայացնէին 20,249 բաժին, ներկայ էին ժողովին. դիւանը ընտրուեցաւ հետեւեալ կերպով. Պ. Պ. Բէրտիքարիս և Կիւրթաւ Հէլպէկ բուէներու քննիչ ընտրուեցան և Պ. Ամէտէ Պրինտիզի քարտուղար։ Յետոյ կարդացուեցան սովորական և արտակարգ նիստերու օրակարգերը. և վարչական խորհրդին և քննիչներուն տեղեկագիրները։ Ասոնց ընթերցումը աւարտելէ յետոյ նախագահը ճառ մը արտասանեց։ Դարաթէոտորի էֆ. յիշեցուց քանի մը տարիէ ի վեր տիրող հրապարակին նեղութիւնը և տնտեսական տագնապը։ Այս դժուարին պայմաններուն մէջ բաժնետէրները գոհ պէտք է ըլլան, ըսաւ. որ վարչութիւնը յաջողած է իր պարտականութեան կէսը գոնէ կատարել, վերջին Դեկտ.ի վիճակականութեան առթիւ 1000ին տեղ 500 բաժնեթուղթի գլխավճարը ընելով և վճարելով կտրօնը, 2½ առ 100.ով. Վերջացնելով իր խօսքը, Դարաթէոտորի էֆ. հրաւիրեց ժողովը որ վաւերացնէ վարչութեան ներկայացուցած հաշիւները և հաշուեկշիռը։

Անմիջապէս խօսք առաւ Պ Տէկան, և ջերմապէս շնորհաւորեց վարչութիւնը որ այնքան ջանք դրած է պատրաստելու համար այդ տեղեկագիրը ու հրաւիրեց ժողովը որ մասնակցի իր շնորհակալութիւններուն։ Բայց աւելցուց միւս կողմէ, մեր այս պարտականութիւնը կատարկնուս պէս, ուրիշ մը կը մնայ դ ռ. որ է մերժել միւնոյն տեղեկագիրը և հաշուեկշիռը։ Պ. Տէկան երկարօրէն խօսեցաւ հաշուեկշիռին թիւերուն վրայ։ Ցայտնաբերեց թէ հաշուեկշիռը կեղծ է. ընկերութեան գոյքերը և ձիերը իրենց առնուած գինով ներկայացուած են, մինչդեռ անոնց բուն արժէքը նշանակուած թիւին հազիւ մէկ չորրորդն է։ Ատենաբանը վերջացուց իր խօսքը արձագանք ըլլալով հասարակութեան գանգատներուն կառքերուն անմաքրութեան, ձիերու խեղճ ու կրակ վիճակին և գիծերուն անբաւականութեան մասին։

Ընկերութիւնը ըսաւ. երեք տարուան մէջ կորսնցուց իր կանոնաւոր յաճախորդներուն կէսը։ Եթէ գործերը այսպէս շարունակուին, եթէ հրմնական փոփոխութիւններ չմտցուին, եթէ ազդեցիկ անձեր ընկերութեան գլուխը չանցնին, առտու մը ալ պիտի տեսնենք որ ոչ ձի կայ մէջտեղը, ոչ ալ կառք։

Վարչական խորհուրդը մէկբերան ձայն բարձրացուց Պ. Տէկանի քննադատութեանց դէմ. բոլոր վարիչները կատղեցան. մանաւանդ Պ. Լակոս, որ ջանց ջրել Պ. Տէկանի քննադատութիւնները։ Բայց Պ. Տէկան առաջինէն աւելի ուժգնութեամբ պնդեց տեղեկագիրները և հաշուեկշիռը մերժելու մասին։

Դարաթէոտորի էֆ. նորէն խօսք առնելով յիշեց թրամվէյի 28 ընկերութիւններ, մանաւանդ Պէյճիկանները որ չակաբաժին չեն վճարեր իրենց բաժնեթէրներուն։ Բաժնեթէրներէն մէկը Պ. Լօեէն Մաուլէ, որ մասնագէտ է թրամվէյի գործերու մէջ, դէմ խօսեցաւ նախագահին և ըսաւ թէ այդքան հեռուները երթալ պէտք չէ։ Սելանիկի, Օտէսայի և Դահրէի թրամվէյի ընկերութիւնները կան Պոլսոյ մօտիկ։ Սելանիկի, բաժնեթէրները երեք տարուան մէջ ստացան իրենց դրամին 16 %ը։ Պ. Մաուլէ ըսաւ թէ վարչութեան տեղեկագիրը աղէկ չի ցոլացներ կացութիւնը։ Նոյն իսկ բաժնեթուղթերուն գինը կեղծ է։ և այսօր եթէ ծախել ուզուին 2 օսմ. ոսկի չեն բռներ։

Բուռն վիճաբանութիւններէ և ընդդիմախօսութիւններէ յետոյ, Պ. Բէրտիքարիս, եղած տեղէն վեր հանելով զբլուխը, կ'զազակէ. «Ժամանակ է Պ. Պ. բաժնեթէրներ, որ միանգամ ընդ միշտ պաշտպան կանգնիք ձեր շահերուն։ Ժամանակ է որ սպանդանոց տարուող ոչխարներու պէս չվարուին ձեզ հետ ընդհ. ժողովներուն մէջ։»

Պ. Բէրտիքարիի այս խօսքերը նոր վիճաբանութիւն մը արծարծեցին։ Բազմաթիւ բաժնետէրներ պոռացին թէ յոգնած են, դիտերը վրայ կը հասնի և թէ քուէարկութեան պէտք է ձեռնարկել, որ է՛ն դիւրաւոր խնդիրն է ժողովին։ Վերջապէս ժողովականներէն մէկը գաղտնի քուէարկութիւն առաջարկ լով, տեղեկագրին և հաշուեկշռին վաւերացումը մերժուեցաւ 65ի դէմ 82 ձայնով և նիստին շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ երկուշաբթի օրուան։ (Մանրիէօս)

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հասցուցած են այս առաւօտ 21 Մարտ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծաղրաչափ 759.— Ջերմաչափ 15 ասիճան. — Օդը սմսպամած։

— Կէս օր, ժամը 5,30։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կուտայ։ Արեւանկել 4, Մասկուա 1, աստ. զրոյեն վար։—Պետրսպուրգ, Բարիզ, Վիեննա, 3, Սուլիմա 6, Օսկաս 7, Սոֆիա 8, Սիլսոպ 10, Տրապիզոն 11, Թրիեսթ 12, Իզմիր 13, Արեւելք 15 ասիճան զրոյեն վար։

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱՂԱՐԱՆ

ՓՍԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	14
Ամէնէն բարձր գին	»	23	16
Ամէնէն վար գին	»	22	11
Բումէլիի երկ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանէ թոբէքրոպա վրայ յոբէ, հէշ Զբոպոչեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն դէպ անցանկ կը լեցնեն. ցաւազրկելու և բուժելու վերաբերեալ պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի յետադարձումն ըստ դաբէի, ծամելոնին, և ապա արդասաւորեան երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաև թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ արգանիներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց.Գ. Ամերկ. սով.համաձայն ձմեռները կերկարի օրերն ալ, (գնալ-կու օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (գնալ-կու էջեր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատարդիլոցներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, ինչ- 1 Խրէ-օվէլ էոլոց։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱՆՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հաստոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Քալֆէն վրայ (ՀԻ Մատսոպան տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՕՐ ԲԷՐԲԷՆ

ՏԻՐԶԱՌԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ

ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱԴ ՏԸ ՇՕՇՈՎ

VIN et SIROP de DUSART

Տիրզառի գինիին ու օշարակին մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆատ մը շատ մեծ ազդեցիկ վիրանորոգիչն է։

Ոկրաթիւ տղոց ոսկորները կը չիրակեն ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և ուշացեալ տղոց։

Ցրտի կիսերը այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգնիր ու չեն փսխեր և սաեալի կորովի տպաք կը տնին։

Լաքթօ-ֆոսֆատը ստանուներուն կաթը կը չատցունէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ հիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները չուտ կը բուրնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ A.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՐ

ԸՆԴՓԷԼ Հալլ, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքայ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմ	1497	Կոզ	1011	Մալմ	724	Բոզարիս	1862
Ալէքթ	3607	Գոնկ	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկ	2273	Սարֆ	1113
Ամեէլ	1541	Գոբսս	895	Հրոբ	775	Մարդէլլ	3709	Ցիրիս	1735
Արիսդոս	2377	Տիտս	4811	Հիտալկ	1581	Միրատս	3557	Միլվիս	1193
Պասանս	18 2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Պօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հօրաղիս	3600	Մօնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Պրավս	1076	Տրաբս	1713	Հուտպէր	596	Մուրի լս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինս	841	Տիմամս	504	Իակս	2304	Նէրս	1083	Թօքիս	3827
Պրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտահս	5540	Օհիս	4100	Թոլէտս	1470
Գէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	Օնեարիս	4036	Թորբիտս	487
Գալիբսս	1337	Էրաղս	1481	Քէլսս	1053	Սբլանտս	1535	Ուրպինս	2419
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Գիբակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալթս	2229	Վօլթուրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանդս	2272	Բինասս	1663	Եկտս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվերս	1643	[illegible]	1613	Յէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կիդանս	1243	Լօբէնցս	3191	Բօվէս	1789		

Իսկ՝ Հոգենաբը, նաւապետ Ուստրն, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն հոս հասաւ։

Լիվրս Հոգենաբը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալլ և ապրիլ 1ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ ԶՕՐԱՅՈՒՅՑԻՔ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՔ

Ամենազգալ կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապակինողները, Ներերը, կանայք, ակամբակազմ Զաւակներն և ամէն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Զբաղին ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՖԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻԻԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

Վիալի գինին ամենէն ազդու գինիներու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան սակաւութեան, Դեղձուութեան, Թուչախտի, Սատամոքսի ամէն ցաւերու, Փորկապութեան, Հիւծման, Երկարատաքինմանց, և. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զգային ուժահատութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր շարաւորեալ կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան ժ. Վիալ, Վիքթոր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 507

Բնական և միակ աւանդատաղ ի Կ Պոլիս ՕԿԻՒՄԹ ԲԱՍԻԿԱ Ղալաթիա, Մամճանէ, Թիւ 86

Բնական կը վաճառուի ամէն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ԳԼԽԱՑԱՒԵՐ ԿՈՒԱՐԱՏԱՆԱ

GUARANA

ԿԴԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՂԱԴՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

Այս բուսային ու բնական փոշիին մէկ ծրարիկը քիչ մը շաքարոտ ջուրի մէջ հալեցնելով, կը բաւէ ինչքան համար գլխացաւերը կամ ամենէն բուռն ջղացաւերը, առանց ինքնակար ազդեցութեան ատամոքսին վրայ։

Դիզբան. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, թիւ 8 և դեղարանները A.

ԼԻՆԻՄԱՆ ԺԷՆՕ

40 ՏԱՐՈՒԱՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ալ հարկ չկայ խարելու եւ փոփոխելու.

MARQUE DE FABRIQUE

Ընդունուած է անասնարոյժներու եւ անասնարոյծներու կողմէ։

Գործարանի մարքա

Այս դեղ անմիջապէս եւ անվրէպ կը դարմանէ ծիերուն կաղալը, ճմրուածքները, ոտքերու դոտնալը, ցռուկի վէրքը, ծուռնգի ուռեցքները, սբուներներու անջատումը, ոտքի ուռեցքները ինչպէս նաեւ կը վանէ կարգ մը հիւանդութիւնները։ Գին վեց ֆրանք։

Վեցուկէս ֆր.ով ուղուած տեղը կը յանձնուի։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը գտնուի Մէկզիրի, Գասապեան, Քիւչիւքեան ու Քանդիր եւ այլ մեծ դեղավաճառներու քով։ 356 57—52

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ԲԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տուրնուիլ ֆ'Ասդրոպ

Փարիզ, 16, Պուլվար սէ դ'Իթալիէն. 1, 3, եր Լը Բելթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ

1845ին հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագրեալներու վճար. 1 Մէյլիոն	123,000000
1895ի փոխադրեալ	
Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հաստոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000
1896 յունուար 1	
Աւանդ եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա	40,00000
Ցանկալի դրամագլուխ	124,00000
Ընդի ապահովագրութիւնք	1Մէյլիոն 141,00000

Տնեցիներուն ուշադրութիւն

Շահաբաժիններու բարդումներ և ապահովագիներու վերադարձումներ՝ ի դէպ մահու։

Պայմանագրութեան նոր եղանակ սկսեալ Առաջին տարուցն լրանալուն պէս։

ԱՒԱՆՑ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան։

Հինգ տարի եղաք ԻՐԱՒՈՒՆՔ ապով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնէրէնները ի Թուրքիա

188 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԹՕԼ եր ԸՆԿ. Վէյվոտա ի ոց, Վի- իս խան, Ղալաթիա

ՄԱՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՌԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հէյբէլ, Գորդոյ, Մէրլիկրանի և Սիա Մոլի մէջ բանող ընկերատ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	
Բամէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Թարիոթիս	2500	Եիւէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ

Ուրթալ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31. Ճէյմս Սգարլ Լէյթրոպ

ՍԱՄՍՈՒՆ ԳԱՐԱՎԱՆ

Մարսիլիա, երկաթուղիի կայարանին մօտ գտնուող փայտաշէն տուն մը, որուն մէկ կողմը երկաթուղիի գծին և միւս կողմը ծովին կը նայի ուժան գինով ծախու հանուած է։ Ունի հինգ սենեակ, չորս սուֆա, խոհանոց մը, ջրհանաւոր հոր մը, երկու բակ և 200 կանգուն պարտէզ։ Ունի։ Տեսնել վաճառքողները դիմեն Սամսոնի, երկաթուղիին կայարանը, խանվէճի Անասոսի։ Սակարկութիւնը տունին տիրոջը հետ։ 4—10

ԲԱՋԷ

ՄԵՆ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ.Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ Էֆէնտի Եէնի Զարշը, Թիւ 5, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ չափս վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռին ունենալ ազնիւ շուխայներու տուտաք քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պէլճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընտիր գործաւորութեամբ պատրաստել և անոնց գներով ծախել, այս եղած է վաճառատան նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատուններն ալ։

Վերջին գին. Թիւը 2 դրշ.

20 75—100

Արտանաւէր Կ. Ս. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

COMP GASSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՌԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթաւան երթեւեկութիւնք

Դ 17 29 Միտիլի, Իզմիր, Գիրէնի, Ադրեանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։

Դ 18 30 Հեվանտարոյին սուրբանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Բ. 19,31 Տարտանէլ, Այնօրով, Մէլանի, Իզմիր ժամը 4 յետ միջօրէի։

Շ. 21 2 Իւէպոլու, Սամսուն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտեան ժամը 11ին։ 562

CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՌԻՆ

Ուր ոտքը երբեմն ոտքամ կը բռնէ Լիվրբուլ և Աքէ-Եէլէց դիմ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ումպրիա	7718	Գոռնիտ	4581
Եդրուբիա	7718	Սամարիա	3574
Մէդվիա	7391	Մարաթոն	2408
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բալտնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բալտիրա	2144
Միթրա	4557	Թրինիատա	1899
Ալէբրս	2143	Մորոգգս	1855
Քէտար	1876	Քամբրնիա	12950
Էէրպուրկ	1614	Լոնտանիա	12950
Դաղստանիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար

Thomas C. Jely

Ալիքսանտրիա խան, թիւ 401

Ղալաթիա 571

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1898 ՄԱՐՏ 2ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոփորէն ելնող շոգենաւեր

11 45	Բ. Ա. Դվգ. ԵՆՄ. Մզպ. Պէյօր. Թրպ. ԵՆԲ. Մրկ. Բ. Հս. Պէպ. Արնբ. Գրչ. Օրթ. Պշիր.
11 45	Գնտ. Զնկ. Պէյլ. Գգկ.
12 —	Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշբ.
12 —	Պէյզ. Բշպ. Զպգ. Գնլ. Ա. Հս. Գնտլ. Վնիբ. Զէնկ. Պէյլ. Գգկ. Պշբ.
12 45	ԵՆՄ. Մէզ. Պէօյ. Թրպ. ԵՆԻԲ. ՍՍՆ. Մրկ. Պօյմ. Բ. Հիս. Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշբ.
12 45	Պէյբ. Բշպ. ԵՆԲ. Գնլ. Պօյմ. Բ. Ա. Հս. Գնտլ. Արնվբ. Զնկբ. Պէյլ. Գգկ. Պշբ.
1 15	ԵՆՄ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Պէյբ. Բշպ. Զպգ. Գնլ. Ա. Հիս, Գնտ, Վնբ. Զնկ. Պէյլ. Գգկ. Պշբ.
2 —	ԵԷՆՄ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. ԵԷՆԲ. ՍՍ. Մրկ. Պօյմ. Բ. Հիս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պշկ.
2 50	Բ. Ա. Դվ. ԵՆՄ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. ԵՆԲ. ՍՍՆ. Մրկ. Պօյմ. Բ. Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պշկ.
3 —	Պէյբ. Բշպ. Զպբլ. Գնլմ. Ա.Հ. Գնտ. Վնբ. Զնկ. Պէյլ. Գգկ. Իս.
4 30	Պէյզ. Բշպ. Զպբ. Գնլ. Ա Հիս. Գնտ. Վնբ. Զէնկ. Պէյ. Գգկ Պէշիրթաշ
4 30	ԵՆՄ. Մէզ. Պէօյբ. Թրպ. ԵՆԲ. ԻսԹ. Միրկ. Պօյմ. Բ. Հս. Պէպ. Արվ. Գրչ. Օրթ. Պշկ.
5 45	ԵՆՄ. Մզպ. Պէօյբ. Թրպ. Պէյզ. ԵՆԲ. ՍՍՆ. Գնլ. Պօյմ. Բ. Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պշբ.
7 —	ԵՆՄ, Մզպ, Պէօյբ, Թրպ, Պէյբ, ԵՆԲ, Մրկ, Բ, Հս, Պէպ, Արնվբ, Գրչ. Պէյլ. Օրթ. Պշբ, (Պէյբօզի զիրզաբ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)
7 30	Պէյզ, Բշպ. Եաբ, Գնլմ. Մրկ, Բ,Ա,Հս, Գնտ. Պէպ. Արն. Զնբ, Պէյլ, Օրթ, Գգկ, Պշկ.
8 30	Ա.Բ,Գվ,ԵՆՄ.Մէզ.Պէօյ. Թրպ.Պէյբ.Բշպ Զպգ. Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վան.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Իսկ.
9 —	ԵԷՆՄ, Մէզ, Պէօյ, Թաբ, ԵՆԲ. ՍՍՆ. Միբ. Բ.Հիս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշբ.
9 45	ԵՆՄ, Մէզպ, Պէօյբ, Թրպ, Պէյբ ԵՆԲ, Գնլմ. Ա.Հս. Գնտլ. Վնբ.Զնբ. Պէյլ. Գգկ. Իսկ.
10 15	ԵՆՄ.Մզպ.Պէօյբ.Թրպ.ԵԷՆԲ. Միրկ, Բ. Հիսաբ Պէպ. Արնվ- Գրչ, Օրթ. Պէշկ.

Կ.Պոլսոյէն Վոփորէն դէպ ելնող շոգենաւեր

1 —	Պշբ. Օրթ. Արվբ, Պէպ. Բ. Հս. Պօյմ. ԵՆԲ. Թրպ.Պ.օյ. Մզպ. ԵՆՄ. Բ. Ա. Գվգ.
1 30	Պշբ. Գգկ. Պէյլ. Զնկ. Վնբ. Գնտ. Ա. Հիս. Գնլ. Բշպ. Պէյգ.
2 45	Պշկ. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպ. Բ. Հիս. Մրկ. ԵՆԲ. Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ԵՆՄ.
3 —	Իսկ.Գգկ.Պէյլ,Զնկ,Վնբ,Գնտլ.Ա.Հ.Գնլմ.Զպգ. Բշպ. Պէյգ.
3 40	Դապ. Պշկ. Գգկ. Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ. Գնտ. Ա.Բ.Հս,Գնլ,Մրկ.ԵՆԲ.Բշպ. Պրգ.Թրպ. Պէօյ. Մզպ.ԵՆՄ.Մ
4 30	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ. Բ.Հ. Մրկ · ՍՍՆ.ԵՆԲ. Թրպ, Պէօյբ.Մզպ,ԵՆՄ,
5 —	Դպպ.Պշկ.Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Վնբ,Արվ. Գնտ, Ա.Բ.Հս.Գնլ.Զպբ. Բշպ.Պէյգ,
6 —	Դապ.Պշկ.Օրթ,Արվ,Պէպ.Ա.Բ.Հս. Մրկ. ԵՆԲ, Պէյգ. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ԵՆՄ.Բ.Ա.Գվգ.
7 —	Պշ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Բ.Հ.Պօյմ ԵՆԲ. Պէյբզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ԵՆՄ.
8 30	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Բ.Հ.Մրկ.ԵՆԲ. Թրպ. Պէօյ.Մզպ.ԵՆՄ.
9 15	Պշբ,Օրթ.Պէյլ, Արվ. Բ Հս. Պօյմ, Գնլմ, ԵՆԲ. Պէյգ. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ԵՆՄ.
10 5	Պէշ.Գգկ,Պէյլ,Զնկ.Վնբ.Գնտ, Ա.Հ. Գնլ.Զպբ. Բշպ.Պրգ.Մզպ,Բ.Ա.Գվ.
10 20	Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Բ.Հս,Պօյմ.Մրկ, ԻսԹ ԵՆԲ, Թրպ. Պէօյ. Մզպ. ԵՆՄ,
10 50	Դապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ Գնտ, Ա.Բ.Հսբ. Գնլ.Մրկ.ԵՆԲ.Բշպ.Պրգ. Պէպէքէն ԵՆՄ, զացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.
11 10	Պշկ. Պէյլ. Զնկ. Վնբ.Գանտ. Ա.Հիս. Գնլ. Զպգ.Բշպ.Պէյբ.
11 20	Պշկ.Պէպ.Բ.Հս,Մրկ.ՍՍԷՆ.ԵՆԲ. Թրպ, Պէօյ, Մզպ.ԵԷՆՄահալէ
11 40	Պշբթ-Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Վնբ.Գնտլ · Պէպ.
12 15	Պշբ.Օրթ.Գրչ.Արնվ.Պէպ.

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (38)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍԲԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

Բասքալ կարդաց խօսքը, ձայներ լսելով Նալասսենեակէն։ Այցելու մը կը վիճէր սպասուհիին հետ։

—Կ'ըսեմ ձեզ թէ հոս է... կ'ըսէր հաստ ձայն մը հեւալով, և պէտք է որ տեսնեմ զինքն և խօսիմ հետը։ Այնչափ ստիպողական դործ մ'է, որ թղթախաղ թերի թողլով մինչեւ հոս եկած եմ...

—Կը հաւատամ ձեզ, պարո՛ն, թէ պարոնը դուրս ելած է։

—Ուրեմն կ'սպասեմ...։ Սենեակ մը տարէք զիս ուր կարենամ նստիլ։

Բասքալ դժգունած էր։ Կը ճանչէր ձայնը։ Տիկին Տ'Ամբրէսի տան մէջ այն թուղթ խաղցողն էր, որ իր գրպանները խուզարկելու խորհուրդը տուած էր։

Բացաւ սենեակին դուռն և յոյր մարդ մը՝ լայն դէմքով, և շոգեկառքի մը պէս չչելով՝ ներս մտաւ այն անփոյթ համարձակութեամբ, զոր շատ ոսկի ունեցողները ներելի կը համարին իրենց։

—Ես գիտէի թէ հոս էր, դոչեց...։ Զիս կը ճանչէք, այնպէս չէ՞, սիրելի՛ պարոնս... Պառոն Թռիկս։ Կ'ուզայի...։

Բառերը կապուեցան շրթունքին վրայ, և վարանիլ սկսաւ, կարծես մոռնալով ութ հարիւր հազար լիրա եկամուտ ունենալը...։ Տիկին Ֆէրայէէօրը տեսեր էր։

Ողջունեց զայն և համամտական ակնարկ մ'ընելով Բասքալին։

—Ձեզի հետ առանձնակի տեսակցիլ կ'ուզեմ, ըսաւ, ձեր դիտցած դործին վրայ։

Որչափ ալ մեծ եղաւ Բասքալին զարմանքը, դէմքէն յայտնի չէր։

—Կրնաք մօրս առջեւ խօսիլ, պարո՛ն, պատասխանեց պաղ և միանգամայն դժգոհ ձայնով մը...։ Ամէն բան իմացած է։

Պառոնին զարմանքը դէմքի ծամածռութեամբ մը յայտնուեցաւ, որ իւր սովորութիւնն էր։

—Ա՜, ըրաւ երեք անգամ...։ Եւ տեսնելով որ ալեռռ մը չէին ընծայեր իրեն, թիկնաթոռ մը քաշեց և ծանրութեամբ վրան ինկաւ ըսելով։

—Կը ներէք, այնպէս չէ՞...։ Այս նզոված սանդուղները զիս չարաչար կը յոգնեցունեն և շունչս կը կտրեն։

Իւր թանձր երեւոյթին տակ, այս ընչեղ և մարմնեղ անձը խիստ վարժ յստակատեսութիւն մ'և անժխտելի նրբամտութիւն կը ծածկէր։

Ցոգնութիւն առնլու երեւոյթին տակ՝ արթուն նայուածքով մը կը զննէր իւր հիւրընկալներուն սենեակը։

Դետնին վրայ տարձանակ մ'և պատրաստած նամակ մը կար, վիճանդամայն տակաւին արտասուք կը փայլէր տիկին Ֆէրայէէօրի և որդւոյն աչերուն մէջ։ Դիտողի մը համար աւելի բան պէտք չէր...։

—Զպիտի ծածկեմ ձեզնէ, սիրելի՛ պարոնս, սկսաւ ըսել Պառոնը, թէ խղճի խայթ մը պատճառ եղաւ իմ հոս գալուս...։ Խղճի խայթ, կ'ըսեմ, զոր կ'ունենամ երբեմն։ Այս առաւօտ... այն ողբալի տեսարանէն ետեւ ձեր դուրս ելնելը՝ ամէն տեսակ նեղիչ կասկածներ ծնաւ մտքիս մէջ...։ Թերեւս արտորայնիք քիչ մը, ըսի ես ինձի...։ Այս երիտասարդը կրնայ անմեղ ըլլալ։

—Պարո՛ն, դոչեց Բասքալ սպառնական ձայնով մը։

—Ներեցէք... թող տուէք որ լմընցնեմ։ Խորհրդածութիւնը, պէտք է խոստովանիմ որ աւելցուց իմ կասկածները...։ Եթէ, ըսի ես ինձի, այս երիտասարդն անմեղ է, յանցաւորը տիկին Տ'Ամբրէսի յաճախորդներէն մէկը պէտք է ըլլայ, այսինքն մարդ մը, որուն հետ շաբաթն երկու անդամ թուղթ կը խաղամ. որուն հետ յառաջիկայ երկուշաբթի օրն ալ պիտի խաղամ...։ Ծանր բան է այս։ Եւ սրտատանջուխիւնը տիրեց վրաս, և ելայ հոս եկայ...։

Պառոնին յառաջ բերած անհեթեթ պատճառը, զոր կուտար իւր այցելութեան, ճշմարիտ էր։ Դժուարին էր հասկընալ։

—Եկայ, պարո՛ն շարունակեց, ըսելով ես ինձ թէ ձեր բնակարանին ներքին վիճակն աչքէ անցունելով կըրնամ բան մը հասկընալ...։ Եւ հիմա որ տեսայ, կ'երդնում թէ դուք գարշելի դաւադրութեան մը զոհ եղաք։

Եւ քիթը խնչեց շառաչմամբ, որ տրդեղք չեղաւ իրեն դիտելու Բասքալին և մօրը դէմքին մունջ խաղը։

Երկուքն ալ ապշած կեցեր էին ներքնապէս գոհ ըլլալով այս յայտարարութենէն, բայց և միանգամայն կասկածով լի։ Կը մտածէին թէ բնական չէր այսպէս համակրիլ դժբաղդի մը, եթէ չհ մը չկենար մէջը։ Ինչ կրնար ըլլալ այս զարմանալի այցելուին շահը։

Բայց Պառոնը չէր զգածուեր իրեն դէմ տեսած պաղ և դդուչաւոր վարմունքէն։

—Ցայտնի կը տեսնուի ‘որ դուք մէկուն դործին արդելք կ'ըլլաք, և այն մէկն ալ այս միջոցը խորհեցաւ ձեր ձեռքէն ազատելու համար։ Միջոց մը, որ դանակի հարուածէ մ'աւելի ապահով է։ Դիտաւորութիւնն աչքիս զարկաւ՝ լրագրին մէջ այսօր կարդալով ձեզի վերաբերեալ հատուածը։ Կարդացի՞ք... անշուշտ...։ Ինչպէս կը թուի ձեզ։ Ես երդում կ'ընեմ որ այն յօդուածը ձեր թշնամիէն տրուած ծանօթութեան մը վրայ խմբագրուած է...։ Աւելին կայ։ մանրամասնութիւնները ճիշդ չեն։ Եւ որովհետեւ բաւական է ստորագրել իւր չար դործը՝ առանց ուրիշներուն ալ չարութիւնները շալկելու, սրբագրութիւն մը դրեմ և ես անձամբ տանիմ լրագրին տնօրէնութեան...։ Բաւ, և իւր յաղանձը Բասքալին գրասեղանին առջեւ փոխադրելով՝ դրեց։

«Պարոն տնօրէն,

«Անցեալ դիշեր Ա...ի օթեւանին «մէջ անցած տեսարանին ականատես «ըլլալով. ներեցէք ինձ կարեւոր սրբագրութիւն մը հաղորդել ձեզ։ Շատ «ճշմարիտ է թէ խաղի թուղթերուն «մէջ ուրիշ թուղթեր խօթուած էին, «բայց Պ. Բ...ի ըրած ըլլալն հաստատուած չէ վասն զի դեռ չէ ե«ղած։

«Գիտեմ որ երեւոյթներն անոր «դէմ են, բայց ես դարձեալ կը յար«գեմ զինքը։

«Պառոն Թ...»

Այս միջոցին տիկին Ֆէրայէէօր և որդին կը խորհրդակցէին աչքի նայուածքով։ Երկուքին ալ զգացած տպաւորութիւնը միևնոյն էր։ Այս մարդը չէր կրնար թշնամի մ'ըլլալ։

Ուստի երբ Պառոնը բարձր ձայնով կարդաց իւր դրածը։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

(Շարունակելի)